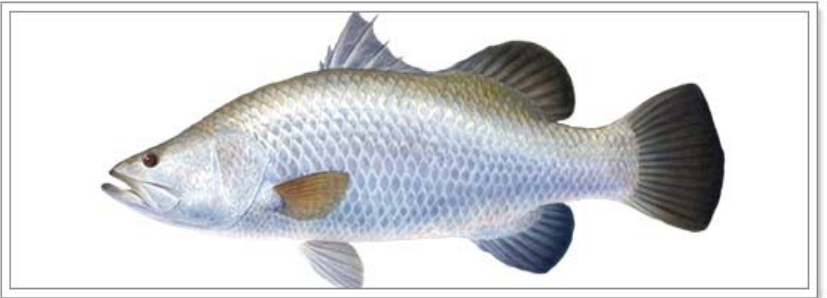

เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร เลขที่ 106
พฤษภาคม 2557

Bureau of Agricultural Economic Research
Office of Agricultural Economics
Ministry of Agriculture and Cooperatives
Agricultural Economic Research NO. 106
May 2014

เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากระชัง

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง เศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิตและการตลาด ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการตลาด หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ผลการดำเนินงานการตลาด วิธีการตลาด ศึกษาวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาด ประสิทธิภาพการตลาด รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านการผลิตและการตลาด ข้อมูลได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรและกลุ่มพ่อค้าในปี 2554 จากภาคกลาง ภาคตะวันออก และภาคใต้ จำนวน 10 จังหวัด โดยมีเกษตรกรตัวอย่าง 107 ราย และกลุ่มพ่อค้า 9 ราย

ผลการศึกษาพบว่า ต้นทุนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังเฉลี่ย 46,123.37 บาทต่อกระชัง เกษตรกรมีผลผลิตเฉลี่ย 496.55 กิโลกรัมต่อกระชัง ราคาเฉลี่ย 162.94 บาทต่อกิโลกรัม มีรายได้เฉลี่ย 80,907.86 บาทต่อกระชัง ต้นทุนผันแปร 44,440.35 บาทต่อกระชัง ต้นทุนคงที่ 1,683.02 บาทต่อกระชัง รายได้สุทธิทั้งหมด 36,467.51 บาทต่อกระชัง และกำไรสุทธิทั้งหมด 34,784.49 บาทต่อกระชัง ส่วนเหลือการตลาดพบว่า ส่วนเหลือการตลาดที่พ่อค้าห้องที่ได้รับ 20.00 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการตลาด 7.69 บาทต่อกิโลกรัม กำไร 12.31 บาทต่อกิโลกรัม พ่อค้าขายปลีกมีส่วนเหลือการตลาด 25.00 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการตลาด 12.96 บาทต่อกิโลกรัม กำไร 12.04 บาทต่อกิโลกรัม ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาด คือ ราคาปลา ปริมาณผลผลิต ความต้องการบริโภค และการเปลี่ยนแปลงของราคาปัจจัยการตลาด วิธีการตลาดพบว่าเกษตรกรขายผลผลิตให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 70 รองลงมาพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 20 และภัตตาคาร/ร้านอาหาร ร้อยละ 10 พ่อค้าแต่ละประเภทจะกระจายผลผลิตส่วนใหญ่ให้กับภัตตาคาร/ร้านอาหาร ถึงร้อยละ 95 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านการผลิตและการตลาดปลากะพงขาว ได้แก่ แหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรม เกิดภาวะน้ำเสียเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาหารปลาที่มีราคาสูงขึ้น และมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต ลูกพันธุ์ปลาไม่มีคุณภาพ ปลาเป็นโรค และมีแหล่งจำหน่ายผลผลิตน้อย

จากผลการศึกษาสามารถเสนอแนะได้ ดังนี้ เกษตรกรควรจัดตั้งแหล่งหาอาหารปลาราคาถูกจากท่าเรือโดยตรง เพื่อช่วยลดต้นทุนค่าอาหารให้กับเกษตรกร กรมประมง ควรเร่งรัดพัฒนาการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลากะพงในเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นการผลิตลูกพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพ มีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี และอัตราการรอดสูงหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีบทบาทในการวิจัยหาแนวทางป้องกันและรักษาโรคปลา และจัดการเผยแพร่ให้ความรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร เพื่อสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง รวมทั้งควรจัดตั้งศูนย์ตรวจสอบสุขภาพสัตว์น้ำ และคุณภาพน้ำ เพื่อบริการแก่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำต่อไป

คำนำ

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ได้ทำการศึกษาเศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิตและการตลาด ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการตลาด หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ผลการดำเนินงานการตลาด วิธีการตลาด ศึกษาวิเคราะห์ส่วนเหลือการตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาด ประสิทธิภาพการตลาด รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง เพื่อนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตและการตลาดให้แก่เกษตรกรและผู้ประกอบการใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจการลงทุนเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังให้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ ลดการพึ่งพาการนำเข้า รวมทั้งขยายการแปรรูปสินค้าที่ใช้ปลากะพงขาวเป็นวัตถุดิบให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกไปยังต่างประเทศในอนาคตต่อไป

การศึกษาครั้งนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่กรมประมง เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง และกลุ่มพ่อค้าที่ได้สละเวลาให้ข้อมูล คำแนะนำ และคำปรึกษา รวมทั้งข้อคิดเห็นต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี คณะผู้วิจัยจึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
พฤษภาคม 2557

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ข
คำนำ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญของการศึกษา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 วิธีการศึกษา	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี	4
2.1 การตรวจเอกสาร	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎี	5
บทที่ 3 สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงปลากระชัง	10
3.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลากระชัง	10
3.2 สถานการณ์การเลี้ยงปลากระชัง	13
บทที่ 4 ผลการศึกษา	24
4.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิตและการตลาดปลากระชัง	24
4.2 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระชัง	31
4.3 วิเคราะห์โครงสร้างการตลาด หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ผลการดำเนินงานการตลาด วิธีการตลาด	34
4.4 วิเคราะห์ส่วนเหลือมการตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือมการตลาด และประสิทธิภาพการตลาด	36
4.5 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านการผลิตและการตลาดปลากระชัง	39

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	42
5.1 สรุป	42
5.2 ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	45

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนฟาร์ม เนื้อที่ ปริมาณและมูลค่าการผลิตปลากะพงขาวในกระชังปี 2550 - 2554	13
2	ปริมาณ มูลค่า การนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งของไทยปี 2550 – 2554	14
3	ปริมาณ มูลค่าการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศของไทยปี 2550 – 2554	15
4	ปริมาณ มูลค่า การส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งของไทยปี 2550 – 2554	16
5	ปริมาณ มูลค่าการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศของไทยปี 2550 – 2554	17
6	ราคาขายส่งปลากะพงขาวรายเดือนปี 2550 – 2554	18
7	ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดเล็ก)รายเดือนปี 2550 – 2554	19
8	ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดกลาง)รายเดือนปี 2550 – 2554	20
9	ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดใหญ่)รายเดือนปี 2550 – 2554	21
10	ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(เฉลี่ย)รายเดือนปี 2550 – 2554	22
11	สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	25
12	สภาพการผลิต และการจัดการการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	27
13	สภาพการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	30
14	ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	33
15	ส่วนเหลืออม และค่าใช้จ่ายการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	37
16	กำไรสุทธิที่เกษตรกร และพ่อค้าท้องถิ่นที่ได้รับจากการขายปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	38

สารบัญญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กราฟแสดงปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งปี 2550 – 2554	14
2	กราฟแสดงปริมาณการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศปี 2554	15
3	กราฟแสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งปี 2550 – 2554	16
4	กราฟแสดงปริมาณการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศปี 2554	17
5	กราฟแสดงราคาขายส่งปลากะพงขาวรายเดือนปี 2550 – 2554	18
6	กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดเล็ก)รายเดือนปี 2550 – 2554	20
7	กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดกลาง)รายเดือนปี 2550 – 2554	21
8	กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดใหญ่)รายเดือนปี 2550 – 2554	22
9	กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(เฉลี่ย)รายเดือนปี 2550 – 2554	23
10	วิธีการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554	36

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการศึกษา

ปลากระพงขาวเป็นปลาน้ำจืดที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีคุณค่าทางโภชนาการเป็นที่นิยมบริโภคกันอย่างแพร่หลาย นับวันความต้องการบริโภคปลากระพงขาวจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ประกอบกับผลผลิตทางทะเลเริ่มมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง สืบเนื่องจากความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำธรรมชาติ และการขยายเขตน่านน้ำของประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ จึงยังผลให้ทรัพยากรสัตว์น้ำที่จับจากธรรมชาติมีปริมาณน้อยลง ดังนั้น การเพาะเลี้ยงปลากระพงขาวจึงเริ่มมีความสำคัญ และได้มีการขยายการเพาะเลี้ยงมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค จึงมีการนำเข้าปลากระพงขาวจากต่างประเทศ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคในประเทศและต่างประเทศ

การผลิตปลากระพงขาว ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2550 – 2554) การผลิตจากการเพาะเลี้ยงมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าในอัตราร้อยละ 8.16 และร้อยละ 11.39 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2550 การผลิตมีปริมาณ 9,703 ตัน มูลค่า 1,069.84 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 13,697 ตัน มูลค่า 1,720.75 ล้านบาท ในปี 2554 อย่างไรก็ตามผลผลิตจากการเพาะเลี้ยงและจับจากธรรมชาติก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการบริโภคในประเทศ จึงมีการนำเข้าปลากระพงขาวจากต่างประเทศ ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2550 – 2554) การนำเข้ามีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่าในอัตราร้อยละ 12.65 และร้อยละ 36.75 ต่อปี ตามลำดับ โดยในปี 2550 การนำเข้ามีปริมาณ 170 ตัน มูลค่า 7.59 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 207 ตัน มูลค่า 24.66 ล้านบาท ในปี 2554 แหล่งนำเข้าที่สำคัญคือ ประเทศญี่ปุ่น และอาร์เจนติน่า ส่วนการส่งออก ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (2550 – 2554) ปริมาณมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ 4.19 ต่อปี โดยในปี 2550 มีปริมาณการส่งออก 120 ตัน เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 253 ตัน ในปี 2554 แต่มูลค่าการส่งออกมีแนวโน้มขยายตัวลดลง ในอัตราร้อยละ 4.47 ต่อปี ในปี 2550 มีมูลค่าการส่งออก 18.57 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเป็น 28.45 ล้านบาท และ 26.07 ล้านบาท ในปี 2551 และปี 2552 หลังจากนั้นลดลงเหลือ 17.59 ล้านบาท ในปี 2553 และเพิ่มขึ้นเป็น 18.79 ล้านบาท ในปี 2554 ซึ่งเป็นการส่งออกในลักษณะปลาสดแช่เย็นแช่แข็งเท่านั้น จึงไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้มากนัก ตลาดส่งออกสำคัญ คือ ประเทศเวียดนาม และจีน

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าผลผลิตทางการประมง และพึ่งพาตนเองด้านอาหารของประเทศ รวมถึงพัฒนาศักยภาพในการแข่งขันในอนาคต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาวิเคราะห์การผลิตและการตลาดรวมทั้งวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการผลิตและการตลาดให้แก่เกษตรกรผู้เลี้ยงและผู้ประกอบการใช้เป็นข้อมูล

ในการตัดสินใจการผลิตและการตลาด ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริม เพื่อเพิ่มศักยภาพการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังให้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศ ลดการพึ่งพาการนำเข้า รวมทั้งขยายการแปรรูปสินค้าที่ใช้ปลากะพงเป็นวัตถุดิบให้มีความหลากหลายมากขึ้น เพื่อเพิ่มมูลค่าการส่งออกไปยังต่างประเทศในอนาคตต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1.2.1 ศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิต และการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง
- 1.2.2 ศึกษาวิเคราะห์ต้นทุน และผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง
- 1.2.3 ศึกษาวิเคราะห์โครงสร้างการตลาด หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ผลการดำเนินงานการตลาด และวิธีการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง
- 1.2.4 ศึกษาวิเคราะห์ส่วนเลื่อมการตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเลื่อมการตลาด และประสิทธิภาพการตลาด
- 1.2.5 ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการผลิต และการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาในครั้งนี้ จะทำการศึกษาจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังตามแนวชายฝั่งทะเล โดยใช้ข้อมูลปี 2554 จากภาคตะวันออกเฉียงใต้แก่ จังหวัดฉะเชิงเทรา จันทบุรี ตราด และระยอง ภาคกลาง ได้แก่ จังหวัดสมุทรสงคราม และเพชรบุรี ภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี สงขลา พังงา และระนอง

1.4 วิธีการศึกษา

1.4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรตัวอย่างที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ตามแนวชายฝั่งทะเลจากภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงใต้ รวม 10 จังหวัด ได้เกษตรกรตัวอย่าง 107 ราย และพ่อค้า 9 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non Probability Sampling) โดยเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้องเก็บข้อมูลเชิงลึกที่มีรายละเอียดจากเกษตรกรผู้เลี้ยง และผู้ประกอบการที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง และผู้ประกอบการ

2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ได้จากการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ วารสาร บทความ เอกสารวิชาการ และข้อมูลสถิติต่างๆ ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรมประมง กรมศุลกากร เป็นต้น

1.4.2 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis)

เป็นการวิเคราะห์หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือมการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง

2) การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Analysis)

เป็นการวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเกษตรกร สภาพการผลิต และการตลาด วิเคราะห์หาต้นทุนผลตอบแทนการผลิต วิธีการตลาด ส่วนเหลือมการตลาด และประสิทธิภาพการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง เป็นค่าเฉลี่ย และค่าร้อยละ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 เป็นข้อมูลพื้นฐานให้เกษตรกรใช้ประกอบการตัดสินใจในการลงทุนเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

1.5.2 เป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปประกอบการวางแผนการส่งเสริมการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง เพื่อสร้างรายได้และความมั่นคงให้เกษตรกร

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร แนวคิดและทฤษฎี

การศึกษาคั้งนี้ ได้รวบรวมข้อมูลตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวคิดในการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 การตรวจเอกสาร

จตุรัตน์ จุลศิริพงษ์ (2553) ศึกษาการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการศึกษาพบว่า ฟาร์มขนาดเล็กมีเนื้อที่กระชัง 48 – 480 ตารางเมตร และฟาร์มขนาดใหญ่มีเนื้อที่กระชังมากกว่า 480 ตารางเมตร มีต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยของทุกขนาดฟาร์ม 89.45 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนทั้งหมดของฟาร์มขนาดเล็ก 98.08 บาทต่อกิโลกรัม และต้นทุนทั้งหมดของฟาร์มขนาดใหญ่ 84.34 บาทต่อกิโลกรัม รายได้ทั้งหมดเฉลี่ยของทุกขนาดฟาร์ม 122.84 บาทต่อกิโลกรัม รายได้ทั้งหมดของฟาร์มขนาดเล็ก 111.17 บาทต่อกิโลกรัม และรายได้ทั้งหมดของฟาร์มขนาดใหญ่ 129.25 บาทต่อกิโลกรัม สำหรับรายได้สุทธิเฉลี่ยของทุกขนาดฟาร์ม 41.13 บาทต่อกิโลกรัม รายได้สุทธิของฟาร์มขนาดเล็ก 21.80 บาทต่อกิโลกรัม และรายได้สุทธิของฟาร์มขนาดใหญ่ 52.66 บาทต่อกิโลกรัม เมื่อหักต้นทุนทั้งหมดออกจากรายได้ทั้งหมดแล้ว ปรากฏว่า มีกำไรสุทธิเฉลี่ยของทุกขนาดฟาร์ม 33.03 บาทต่อกิโลกรัม กำไรสุทธิของฟาร์มขนาดเล็ก 13.09 บาทต่อกิโลกรัม และกำไรสุทธิของฟาร์มขนาดใหญ่ 44.91 บาทต่อกิโลกรัม สาเหตุที่ฟาร์มขนาดใหญ่มีกำไรสุทธิมากกว่าฟาร์มขนาดเล็ก เนื่องจากฟาร์มขนาดใหญ่มีผลผลิตมากกว่า ขายได้ราคาสูง ทำให้รายได้สูง แต่ต้นทุนต่ำกว่า มีประสบการณ์การเลี้ยงนานกว่า ปัญหาด้านเงินทุนน้อยกว่า ส่วนปัญหาที่ผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังพบมากที่สุด คือ ปัญหาเรื่องอาหาร ร้อยละ 93.05 รองลงมา คือ ปัญหาเรื่องน้ำ ร้อยละ 91.67 ลูกพันธุ์ปลา ร้อยละ 88.89 โรคปลา ร้อยละ 77.78 และเทคนิคการเลี้ยงปลา ร้อยละ 22.22

มาลินี หนูเรือง (2549) ศึกษาต้นทุนผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรได้รับผลผลิตเฉลี่ย 1,069.93 กิโลกรัม/กระชัง ขนาดเฉลี่ยตัวละ 2.78 กิโลกรัม ราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 100.83 บาท โดยจำหน่ายให้แก่พ่อค้ารวบรวมในหมู่บ้าน และร้านอาหารในพื้นที่ มีการตกลงซื้อขายผลผลิตตามราคาตลาด โดยเกษตรกรมักสอบถามราคาผลผลิตจากเพื่อนเกษตรกร และพ่อค้ารวบรวมในหมู่บ้านก่อนจำหน่าย การเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง มีต้นทุนทั้งหมด 104.49 บาท/กิโลกรัม แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 101.07 บาท/กิโลกรัม และต้นทุนคงที่ 3.42 บาท/กิโลกรัม ค่าอาหารปลาเป็นต้นทุนสูงสุด 75.86 บาท/กิโลกรัม สำหรับรายได้สุทธิทั้งหมด และกำไรสุทธิทั้งหมด เท่ากับ -0.24 บาท/กิโลกรัม และ -3.66 บาท/กิโลกรัม ตามลำดับ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการเพาะเลี้ยงปลา

กะพงขาวในกระชังในรอบการผลิตที่ผ่านมา เกษตรกรประสบภาวะขาดทุน ราคาคัมพูนและผลผลิตคัมพูน เท่ากับ 104.49 บาท/กิโลกรัม และ 1,108.87 กิโลกรัม/กระชัง ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคจากการเพาะเลี้ยงปลากระพงขาว ได้แก่ ปัญหาอาหารปลาที่มีราคาสูง ปัญหาแหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรม ปัญหาราคาผลผลิตผันผวนและไม่เป็นธรรมนั้น มีผลมาจากการที่พ่อค้ารวบรวมในหมู่บ้าน และร้านอาหาร เป็นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดราคาผลผลิต และปัญหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตมีจำนวนน้อยนั้น เนื่องจากการจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือในการชำระเงินเป็นสำคัญ

2.2 แนวคิดและทฤษฎี

2.2.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับต้นทุน

ในทางเศรษฐศาสตร์สามารถแบ่งต้นทุนการผลิตทั้งหมดออกเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนคงที่ (Fixed Cost) และต้นทุนผันแปร (Variable Cost) และยังสามารถแบ่งต้นทุนทั้งสองส่วนตามลักษณะการใช้จ่ายได้อีกเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด มีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นทุนคงที่ทั้งหมด (Total Fixed Cost : TFC)

ต้นทุนประเภทนี้จะคงที่ไม่ว่าจะดำเนินการผลิตหรือไม่ก็จะต้องเสียต้นทุนนี้ ดังนั้น ต้นทุนคงที่ทั้งหมดจึงไม่ขึ้นกับปริมาณของผลผลิต หากพิจารณาตามลักษณะค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น ต้นทุนคงที่แบ่งได้ ดังนี้

1.1) ต้นทุนคงที่ที่เป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปจริงเป็นเงินสด เช่น ค่าภาษีที่ดิน ค่าเช่าที่ดิน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เป็นต้น

1.2) ต้นทุนคงที่ที่ไม่เป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายคงที่ที่เกษตรกรผู้ผลิตไม่ได้จ่ายไปเป็นตัวเงิน แต่เป็นค่าใช้จ่ายที่ได้จากการประเมิน เช่น ค่าเสื่อมราคากระชัง ค่าเสื่อมราคาโรงเรือน ค่าเสื่อมราคาเรือ ค่าเสื่อมราคาเครื่องบดอาหาร ค่าเสื่อมราคาของเครื่องมืออุปกรณ์คงทน ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุนในเครื่องมืออุปกรณ์คงทน เป็นต้น

2) ต้นทุนผันแปรทั้งหมด (Total Variable Cost : TVC)

ต้นทุนนี้จะเปลี่ยนแปลงไปตามปริมาณผลผลิตที่ทำการผลิต ถ้าทำการผลิตปริมาณมากก็จะจ่ายต้นทุนผันแปรมากถ้าผลิตน้อยก็จ่ายต้นทุนผันแปรน้อย เมื่อไม่มีการผลิตเลยก็ไม่จ่ายต้นทุนชนิดนี้เลย ซึ่งลักษณะของการใช้จ่ายแบ่งเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1) ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายผันแปรที่ผู้ผลิตจ่ายออกไปเป็นเงินสดในการซื้อหรือเช่าปัจจัยการผลิต เช่น ค่าพันธุ์ปลา ค่าอาหาร ค่าจ้างแรงงาน ค่าไฟฟ้า ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าซ่อมแซมวัสดุอุปกรณ์ ค่ายาปฏิชีวนะและสารเคมี เป็นต้น

2.2) ต้นทุนผันแปรที่ไม่เป็นเงินสด เป็นค่าใช้จ่ายผันแปรที่ไม่ได้จ่ายเป็นตัวเงินจริง แต่ได้จากการประเมิน เช่น ค่าแรงงานในครอบครัว ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน เป็นต้น

3) ต้นทุนรวมทั้งหมด (Total Cost : TC)

ต้นทุนรวมทั้งหมด เป็นผลรวมของต้นทุนคงที่ทั้งหมดและต้นทุนผันแปรทั้งหมด ต้นทุนรวมทั้งหมด จะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เมื่อปริมาณผลผลิตเพิ่มขึ้น และถ้าไม่ทำการผลิตเลย ต้นทุนรวมนี้จะเท่ากับต้นทุนคงที่ทั้งหมด นั่นคือ

$$TC = TFC + TVC$$

4) ทฤษฎีต้นทุนที่ใช้กับการวิจัยครั้งนี้

$$\text{ต้นทุนทั้งหมด} = \text{ต้นทุนคงที่} + \text{ต้นทุนผันแปร}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนคงที่} &= \text{ค่าเสื่อมกระชัง} + \text{ค่าเสื่อมราคาของเครื่องมือและอุปกรณ์} \\ &+ \text{ค่าเสียโอกาสของเครื่องมือและอุปกรณ์} \\ &+ \text{ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืม} \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{ต้นทุนผันแปร} &= \text{ค่าพันธุ์ปลา} + \text{ค่าอาหาร} + \text{ค่าแรงงาน} + \text{ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง/ไฟฟ้า} \\ &+ \text{ค่าวัสดุอุปกรณ์} + \text{ค่ายาปฏิชีวนะและสารเคมี} + \text{ค่าใช้จ่ายอื่นๆ} \\ &+ \text{ค่าซ่อมแซมเครื่องมือและอุปกรณ์} + \text{ค่าเสียโอกาสของเงินลงทุน} \end{aligned}$$

$$\text{รายได้ทั้งหมด} = \text{จำนวนผลผลิตทั้งหมด} \times \text{ราคาสัตว์น้ำที่เกษตรกรขายได้}$$

$$\text{รายได้สุทธิ} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนผันแปรทั้งหมด}$$

$$\text{รายได้สุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด}$$

$$\text{กำไรสุทธิ} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนทั้งหมด}$$

$$\text{กำไรสุทธิเหนือต้นทุนที่เป็นเงินสด} = \text{รายได้ทั้งหมด} - \text{ต้นทุนที่เป็นเงินสด}$$

2.2.2 ทฤษฎีการตลาด ใช้หลักการวิเคราะห์ดังนี้

1) การวิเคราะห์หน้าที่ของตลาด (Function Approach) เป็นการวิเคราะห์ถึงหน้าที่การตลาด ได้แก่ การซื้อสินค้า การขายสินค้า โดยจะวิเคราะห์หน้าที่การตลาด เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงและการทำงานของตลาดให้ดีขึ้น

2) การวิเคราะห์สถาบัน (Institutional Approach) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะของคนกลาง และหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกิจกรรมทางการตลาด คนกลาง ได้แก่ พ่อค้าคนกลาง พ่อค้าแปรรูป

3) การวิเคราะห์การปฏิบัติ (Performance Approach) เป็นการวิเคราะห์ถึงผลการปฏิบัติที่เกิดขึ้นในตลาด ได้แก่ ราคาสินค้า และกำไร ใครเป็นผู้กำหนดราคา รวมทั้งวิเคราะห์ถึงวิธีการตลาดเป็นอย่างไร

สำหรับแนวคิดในการวิเคราะห์ตลาด ด้านวิธีการตลาด(Marketing Channel) หมายถึง แนวทางการเคลื่อนย้ายผลผลิตหรือสินค้าจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดยวิธีการตลาดจะแสดงให้เห็นถึงปริมาณสินค้าจากผู้ผลิต ได้ผ่านผู้ทำหน้าที่การตลาดประเภทต่าง ๆ เป็นจำนวนเท่าไร และไปถึงผู้บริโภคจำนวนเท่าไร การวิเคราะห์วิธีการตลาดมีเงื่อนไขประกอบ 2 อย่าง คือ

1. ปริมาณสินค้าที่เริ่มไหลจากผู้ผลิตคนแรกไปจนถึงผู้บริโภคคนสุดท้าย ปริมาณสินค้าที่เริ่มไหลจากผู้ผลิตคนแรกหรือกลุ่มผู้ผลิตกลุ่มแรกจะมีปริมาณเท่ากับร้อยละ 100 และปริมาณสินค้าที่ถึงปลายทางผู้บริโภคคนสุดท้าย หรือกลุ่มผู้บริโภคกลุ่มสุดท้ายทุกคนรวมกัน มีค่าเท่ากับร้อยละ 100

2. ปริมาณสินค้าที่ไหลภายในตลาด ที่ทำการศึกษาคือต้องเกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาเดียวกัน เช่น ช่วงปีเพาะเลี้ยงเดียวกัน

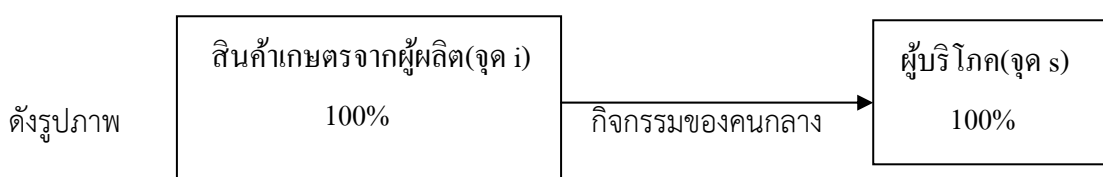
วิธีการหาร้อยละการไหลเวียนของปริมาณสินค้าในตลาด ณ จุดผลิตสินค้า

$$\%Vis = \frac{Vis \times 100}{Vi}$$

% Vis = ร้อยละของปริมาณการไหลของสินค้าที่ออกจากจุดรวมสินค้าที่ศึกษาจุดที่ i ไปจุดขายที่ s

Vis = ปริมาณสินค้าที่ไหลออกจากจุดรวบรวมที่ศึกษาที่จุด i ไปจุดขายสินค้าที่จุด s

Vi = ปริมาณสินค้าทั้งหมดที่ไหลเข้ามารวมที่จุดรวบรวมสินค้าที่ศึกษาจุดที่ i

ส่วนเหลือการตลาด (Marketing Margin) มีความหมาย 2 ด้าน คือ

1. ด้านอุปสงค์ หมายถึง ความแตกต่างของอุปสงค์ขั้นสุดท้าย(Primary Demand) กับอุปสงค์สืบเนื่อง(Derived Demand) ซึ่งอุปสงค์ขั้นสุดท้ายเกิดจากการตอบสนองของผู้บริโภค ดังนั้นการประมาณการอุปสงค์ขั้นสุดท้าย จึงต้องใช้ราคาขายปลีก และปริมาณการขายปลีกเป็นตัวกำหนด ส่วนอุปสงค์สืบเนื่องเป็นความสัมพันธ์ของราคาและปริมาณที่เกิดขึ้นในระดับฟาร์ม หรือระดับผู้ค้าประเภทต่างๆ นับตั้งแต่ผู้รวบรวม ผู้แปรรูป และผู้ค้าส่ง

2. ด้านอุปทาน หมายถึง ราคาที่ได้รวมค่าบริการ ราคานี้เป็นสมการของอุปสงค์และอุปทานของบริการการตลาดทั้งหมด บริการการตลาด ได้แก่ การรวบรวมสินค้า การแปรรูป การขนส่ง และการขายปลีก ดังนั้น ส่วนเหลือการตลาดของสินค้าใด ก็ขึ้นอยู่กับอุปสงค์และอุปทานบริการการตลาดของสินค้านั้น

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาด ได้แก่

1. ลักษณะของสินค้า ถ้าเป็นประเภทเน่าเสียง่าย มีขนาดใหญ่และห่างไกลแหล่งบริโภค จะมีส่วนเหลือการตลาดสูง ทั้งนี้ เพราะต้องใช้บริการการตลาดเป็นพิเศษ เช่น การเก็บรักษา การขนส่ง และการบรรจุหีบห่อ

2. การให้บริการเกี่ยวกับตัวสินค้า สินค้าใดที่ตลาดได้ให้บริการกับตัวสินค้ามาก ส่วนเหลือการตลาดก็จะสูงกว่าสินค้าที่ให้บริการน้อย

3. ลักษณะความต้องการของผู้บริโภค สินค้าใดที่ผู้บริโภคต้องการในลักษณะที่เป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือสะดวกสบายในการซื้อหาและบริโภคมาก ส่วนเหลือการตลาดจะสูง

4. ลักษณะโครงสร้างการตั้งราคาในตลาด ตลาดที่มีการแข่งขันไม่สมบูรณ์ หน่วยธุรกิจที่ได้เปรียบอาจตั้งราคาสินค้าให้สูงกว่าหน่วยธุรกิจอื่นๆ ซึ่งทำให้ส่วนเหลือการตลาดสูงกว่าตลาดอื่นๆ ได้

5. การเปลี่ยนแปลงราคาปัจจัยการผลิตต่างๆ เช่น การเพิ่มขึ้นของอัตราค่าจ้างแรงงาน ค่าวัสดุอุปกรณ์ ค่าธรรมเนียม ค่าภาษีอากรต่างๆ ย่อมมีผลกระทบต่อต้นทุน ทำให้ส่วนเหลือการตลาดเปลี่ยนแปลง

ประสิทธิภาพการตลาด(Marketing Efficiency) หมายถึง การใช้ปัจจัยทางเศรษฐกิจในจำนวนต่ำที่สุดในกิจกรรมการตลาด เพื่อให้ได้มาซึ่งสินค้าและบริการอันเป็นที่พอใจของผู้บริโภค ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการตลาดเกี่ยวข้องกับคนจำนวนมาก และพฤติกรรมในการบริโภคมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จากแนวความคิดของการตลาดในการจัดหาสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการและความพอใจของผู้บริโภค หน่วยธุรกิจต่างๆ ที่ทำหน้าที่การตลาดซึ่งต้องใช้ปัจจัยการผลิต ก็พยายามปรับปรุงการใช้ปัจจัยการผลิตให้ดีขึ้น หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นตลาดที่มีประสิทธิภาพอาจหมายถึง ตลาดที่ทำให้อัตราส่วนของสินค้าและบริการต่อปัจจัยต่างๆ ตลอดระบบตลาดสูงที่สุด โดยไม่ทำให้ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการ

ลดลง แสดงว่าประสิทธิภาพของตลาดนั้นดีขึ้น แต่ถ้าทำให้ความพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้าและบริการลดลง ก็ถือว่าประสิทธิภาพของตลาดลดลง

ถึงแม้ว่าแนวคิดด้านประสิทธิภาพการตลาดจะชัดเจน แต่การวัดประสิทธิภาพการตลาดทำได้จำกัด เพราะความพอใจของผู้บริโภคนั้นวัดได้ยากและเปลี่ยนแปลงเสมอ Kohls and Downey ได้แบ่งประสิทธิภาพการตลาดออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ประสิทธิภาพทางเทคนิคหรือการดำเนินการ โดยใช้ร้อยละของอัตราส่วนราคาขายปลีกหรือที่ผู้บริโภคจ่ายสะท้อนถึงความพอใจของผู้บริโภค กับส่วนเหลือมการตลาดซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยบริการการตลาดที่นักการตลาดหรือคนกลางประเภทต่างๆ ให้กับตัวสินค้า และเขียนเป็นสูตรได้ ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพการตลาด} = (\text{ราคาขายปลีก} \times 100) / \text{ส่วนเหลือมการตลาด}$$

ประสิทธิภาพการตลาดของสินค้านั้นผันแปรไปตามค่าที่หาได้ กล่าวคือ ค่าที่หาได้สูงแสดงว่าตลาดมีประสิทธิภาพมาก แต่ถ้าค่าที่หาได้ต่ำแสดงว่าตลาดมีประสิทธิภาพต่ำ การที่จะกล่าวว่าสูงหรือต่ำต้องเป็นเชิงเปรียบเทียบ เช่น เปรียบเทียบระหว่างชนิดของสินค้า หรือถ้าเป็นสินค้าชนิดเดียวกัน ก็เป็นช่วงเวลาที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตาม สูตรนี้ใช้วัดประสิทธิภาพการตลาดดังกล่าว ผลการวัดจะเชื่อถือได้มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับสภาพการณ์ 3 ลักษณะดังนี้

- 1.1 ตลาดนั้นต้องมีสินค้าหลายชนิดที่ผู้บริโภคเลือกซื้อได้
- 1.2 ราคาของสินค้านั้นสะท้อนถึงต้นทุน
- 1.3 หน่วยธุรกิจมีความอิสระในการเข้าออกจากธุรกิจ

สภาพการณ์ดังกล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่าสูตรนี้ใช้ได้เฉพาะในตลาดที่มีการแข่งขันกันเท่านั้น เพราะตลาดที่มีการผูกขาดสินค้าไม่มีให้เลือก และราคาสินค้าที่จะสะท้อนถึงต้นทุนก็ต่อเมื่อผู้ทำธุรกิจในแต่ละขั้นตอนได้รับกำไรปกติ ซึ่งกำไรปกติเป็นส่วนประกอบหนึ่งของส่วนเหลือมการตลาด ดังนั้น การวัดประสิทธิภาพการตลาดที่แท้จริง จึงควรให้ต้นทุนการตลาดแทนส่วนเหลือมการตลาด ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพการตลาด} = (\text{ราคาขายปลีก} \times 100) / \text{ต้นทุนการตลาด}$$

เมื่อต้นทุนการตลาดซึ่งเป็นตัวหารลดลง แสดงว่าประสิทธิภาพการตลาดก็จะสูงขึ้น

2. ประสิทธิภาพทางด้านราคาหรือทางเศรษฐกิจ เกี่ยวข้องกับความแม่นยำในการกำหนดราคาที่จะให้ราคานั้นสะท้อนอุปสงค์ของผู้บริโภค และสินค้านั้นผ่านวิธีการตลาดได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นการยากในการวัด

บทที่ 3

สภาพทั่วไปเกี่ยวกับการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

3.1 ความรู้เกี่ยวกับการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ปลากะพงขาว เป็นปลาน้ำกร่อยขนาดใหญ่มีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า *Lates calcarifer* (Bloch) ชื่อสามัญเรียกว่า Giant Perch หรือ Sea Bass สามารถอาศัยอยู่ได้ทั้งในน้ำจืด น้ำกร่อย และน้ำเค็ม ปลาชนิดนี้เป็นปลาเขตร้อน แพร่กระจายอยู่ตามแหล่งน้ำที่ติดต่อกับชายฝั่งทะเลของประเทศต่างๆ ในแถบตะวันออก เอเชียใต้และตะวันออกไกล ตั้งแต่บริเวณตอนใต้ของประเทศจีน จนถึงอ่าวเปอร์เซีย และยังพบในน่านน้ำของประเทศปากีสถาน อินเดีย ศรีลังกา มาเลเซีย พม่า ไทย กัมพูชา เวียดนาม ฟิลิปปินส์ ออสเตรเลีย ฯลฯ การที่ปลากะพงขาวอาศัยอยู่ตามแถบต่างๆ ของโลกนั้นขึ้นอยู่กับความเค็มของน้ำทะเล อุณหภูมิของน้ำ ซึ่งมีผลต่อการเจริญเติบโตและวางไข่ สำหรับประเทศไทยพบปลากะพงขาวอยู่ในบริเวณอ่าวไทยและฝั่งทะเลอันดามัน จะอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่ไม่ห่างจากชายฝั่งมากนัก โดยอาศัยอยู่ตามปากแม่น้ำลำคลอง และปากทะเลสาบ แต่เนื่องจากปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งน้ำธรรมชาติ ทำให้ปริมาณผลผลิตสัตว์น้ำลดปริมาณลงขณะที่ความต้องการของผู้บริโภคมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จึงมีการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังขึ้น ปัจจุบันประเทศไทยสามารถเพาะพันธุ์ปลากะพงขาวได้เป็นจำนวนมาก จากภาครัฐโดยกรมประมง และภาคเอกชน เพื่อนำมาเลี้ยงในประเทศและบางส่วนส่งขายต่างประเทศในรูปแบบแช่เย็นแช่แข็ง

3.1.1 วิธีการเลี้ยงปลากะพงขาว

ปลากะพงขาวเป็นปลาที่นิยมเลี้ยงกันมากเพราะพันธุ์ปลาหาได้ง่าย เนื่องจากสถานีประมงของทางราชการและฟาร์มเอกชนสามารถเพาะขยายพันธุ์ได้ปะหละหลายสิบล้านตัว นอกจากนี้ ปลากะพงขาวยังสามารถอาศัยอยู่ในน้ำจืดอีกด้วย จึงสามารถเลี้ยงได้ในแหล่งน้ำที่มีปริมาณน้ำจืดหลากหลายมาก ในฤดูฝนได้โดยไม่เป็นอันตราย

3.1.2 การเตรียมพันธุ์ปลา

ปลากะพงขาวที่จะปล่อยเลี้ยงในกระชังต้องมีขนาดความยาว 10 เซนติเมตร(4 นิ้ว) ขึ้นไป จึงจะเลี้ยงได้ผลดี มีอัตราการตายมากกว่า 90%

3.1.3 การจัดปลาลงเลี้ยงในกระชัง และอัตราปล่อย

การจัดปลาลงเลี้ยงในกระชังนั้น จะต้องคัดปลาที่มีขนาดใกล้เคียงกันอยู่ในกระชังเดียวกัน เพราะถ้าปล่อยปลาขนาดต่างกันมาก ปลาใหญ่จะแย่งกินอาหารได้มากกว่า และปลาขนาดเล็กจะไม่กล้าเข้าไปแย่งอาหารทำให้ปลาเจริญเติบโตต่างกันมาก จากผลการทดลองของกองเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งพบว่า

สามารถปล่อยปลากะพงขาวขนาด 10 เซนติเมตร(4 นิ้ว) ลงเลี้ยงได้ในอัตราปล่อย ตั้งแต่ 100 - 300 ตัวต่อ ตารางเมตร ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและทำเลของที่ตั้งกระชัง โดยในบริเวณริมฝั่งแม่น้ำลำคลองที่มี สภาพน้ำไม่ตื้นัก น้ำไหลถ่ายเทไม่ตีพ้อ สามารถปล่อยเลี้ยงได้ในอัตรา 100 ตัวต่อตารางเมตร

3.1.4 การอนุบาลลูกปลากะพงขาววัยอ่อน

ในการอนุบาลลูกปลากะพงขาววัยอ่อนสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง คือ การเตรียมอาหาร สำหรับลูกปลาวัยอ่อน อาหารที่ให้ในระยะแรกที่ลูกปลาเริ่มกินอาหารเป็นแพลงก์ตอนสัตว์ (zooplankton) ที่มีขนาดเล็กมาก มีชื่อทั่วไปว่าโรติเฟอร์ (Rotifer) ชนิดที่ใช้เลี้ยงลูกปลากะพงขาวเป็นโรติเฟอร์น้ำกร่อย ที่มี ชื่อวิทยาศาสตร์ว่า *Brachionus plicatilis* ซึ่งลูกปลาวัยอ่อนชอบกินและทำให้ลูกปลาโตเร็วและแข็งแรงมี อัตรารอดสูง ดังนั้น การเตรียมเพาะโรติเฟอร์ไว้มาก ๆ จึงจำเป็นในการอนุบาลลูกปลาเป็นอย่างยิ่ง แต่ถ้าไม่มี โรติเฟอร์ก็จะมีประโยชน์เลย เพราะอาหารลูกปลาวัยอ่อนเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการอยู่รอดของลูกปลามาก

3.1.5 น้ำที่ใช้ในการอนุบาลลูกปลา

น้ำที่ใช้อนุบาลลูกปลาควรเป็นน้ำสะอาด ก่อนใช้กรองด้วยผ้ากรองตาละเอียด เพื่อป้องกัน สิ่งเจือปนอื่น ๆ โดยเฉพาะไข่ของสัตว์น้ำที่อาจติดมากับน้ำ ซึ่งถ้าติดลงไปบ่ออนุบาลแล้ว จะกลับกลายเป็น ศัตรูที่น่ากลัวของลูกปลาวัยอ่อน เช่น แมงกะพรุนตัวเล็ก ๆ สามารถกินลูกปลาเล็ก ๆ ได้ ถ้าไม่ระวังให้ดีจะกิน ลูกปลาหมดภายในเวลาไม่เกิน 7 วัน ความเค็มของน้ำในตอนเริ่มปล่อยลูกปลาลงอนุบาลในตอนแรก ความเค็มจะอยู่ที่ระดับ 28-30 ppt. และเนื่องจากปลากะพงขาวเป็นปลาน้ำกร่อย โดยธรรมชาติแล้วเราจะ พบลูกปลาเล็ก ๆ เข้าไปอาศัยอยู่ในแหล่งน้ำที่เกือบจะจืดสนิท ดังนั้น ในการอนุบาลลูกปลาจึงจำเป็นต้องลด ความเค็มลงในแต่ละวัน โดยลดแต่ละครั้งประมาณ 1 - 2 ppt. (part per thousand หมายถึง การตรวจวัด ความเค็ม เป็นการตรวจวัดปริมาณเกลือที่ละลายน้ำจะพบในน้ำเค็มหรือน้ำกร่อย โดยมีหน่วยวัดเป็นส่วนหนึ่งใน พันส่วน) จนความเค็มได้ระดับ 10 - 15 ppt. จึงหยุดลดความเค็ม

3.1.6 อาหาร

อาหารที่ใช้อนุบาลลูกปลากะพงขาวอายุ 1 - 30 วัน ส่วนใหญ่เป็นพวกไรน้ำที่มีชีวิต เพราะ ลูกปลาวัยนี้ชอบกินอาหารที่มีชีวิตมาก ไรน้ำที่ให้มียหลายชนิดขึ้นอยู่กับอายุและขนาดของลูกปลา การให้ไรน้ำ ที่มีชีวิตมีผลเสีย เพราะบางครั้งไม่สามารถเตรียมอาหารได้ทันกับจำนวนลูกปลาที่ออกมาได้ ทำให้ลูกปลาขาด อาหาร โตช้า และไม่แข็งแรง ยิ่งถ้าขาดอาหารมาก ลูกปลาจะยิ่งมีอัตราการรอดน้อย และการเตรียมอาหาร บางอย่างต้องใช้เวลา ดังนั้น จึงต้องทราบแน่ชัดว่าจะใช้อาหารชนิดใด ตอนลูกปลาขนาดไหนนานกี่วัน และควร เริ่มทำการเตรียมอาหารตั้งแต่เมื่อไร เพื่อจะได้ทันเวลากับความต้องการใช้ และเพียงพอกับปริมาณลูกปลาที่ อนุบาลอยู่

สำหรับอาหารที่ใช้เลี้ยงปลาหลังจากอนุบาลแล้ว ส่วนใหญ่จะเป็นพวกปลาสดหรือใช้ปลาเป็ดสด โดยให้อาหารจนอิ่มวันละ 1 - 2 ครั้ง ตอนเช้าและเย็น ซึ่งหากปลาที่ใช้เลี้ยงมีความสดมาก ๆ หรืออาจจะเป็น

พลาสติกแข็งไว้ก็ได้ จะมีผลให้อัตราการเปลี่ยนแปลงของอาหารเป็นเนื้อดีมาก แต่ถ้าหากใช้ปลาที่เป็นอาหารไม่ค่อยมีความสด จะส่งผลให้อัตราการเปลี่ยนอาหารเป็นเนื้อไม่ค่อยดี ปลากระพงขาวที่ใช้เลี้ยงในกระชังระยะเวลาเลี้ยง 6 – 7 เดือน จะได้ขนาดตามที่ตลาดต้องการประมาณ 500 – 900 กรัม

3.1.7 ชนิดและระยะเวลาให้ไรน้ำต่าง ๆ เพื่อเป็นอาหารแก่ลูกปลามีดังนี้

โรติเฟอร์ เป็นไรน้ำที่มีขนาดเล็ก กินแพลงก์ตอนขนาดเล็กเป็นอาหาร เช่น Chlorella, Bunaliella, Chlamydomonas, Cyclotella, Yeast หรือ Bread yeast เริ่มให้ลูกปลาในระยะ 7 วันแรก ดังนั้น ในระยะที่ให้โรติเฟอร์แก่ลูกปลา จึงนิยมใส่ Chlorella ลงในบ่ออนุบาลด้วย เพื่อจะได้เป็นอาหารสำหรับโรติเฟอร์ที่เหลือจากลูกปลากิน ทำให้โรติเฟอร์ส่วนที่เหลือสามารถขยายพันธุ์ในบ่ออนุบาล เป็นอาหารลูกปลาคราวต่อไป นอกจากนั้นการใส่ Chlorella ลงในบ่อจะเป็นการช่วยบังแสงให้แก่ลูกปลา และช่วยดึงของเสียบางอย่างที่ละลายอยู่ในน้ำ เพื่อเป็นการช่วยปรับปรุงคุณภาพน้ำให้อยู่ในสภาพที่ดีด้วย

อาธิเมียหรือไรสีน้ำตาลหรือไรน้ำเค็มชนิดหนึ่ง เป็นที่รู้จักกันดีในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ เพราะนิยมนำมาเป็นอาหารในการอนุบาลสัตว์น้ำวัยอ่อน จำพวกกุ้ง ปู และปลาชนิดต่าง ๆ เริ่มให้อาธิเมียแก่ลูกปลาเมื่อปลาอายุได้ 8 – 20 วัน ปกติแล้วจะให้อาธิเมียไปจนกว่าลูกปลาจะกินไรแดงได้ จึงหยุดให้อาธิเมีย

ไรแดง เป็นไรน้ำจืดที่สามารถเพาะเตรียมขึ้นได้ ดังนั้น ในการให้ไรแดงเป็นอาหารแก่ลูกปลา จึงต้องคำนึงถึงความเค็มของน้ำในบ่ออนุบาล ปกติระยะที่ให้ไรแดงความเค็มของน้ำจะอยู่ที่ระดับ 10 - 15 ppt. ความเค็มระดับดังกล่าว ไรแดงจะตายภายใน 10 - 20 นาที ลูกปลาจะกินก่อนที่ไรแดงจะตาย เป็นการขจัดปัญหาเรื่องอาหารเหลือ อันจะก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียได้

ลูกกุ้งเคยและตัวอ่อนของแมลง ลูกกุ้งเคยตัวเล็ก ๆ และตัวอ่อนของแมลงเล็กๆ เช่น ลูกน้ำ เหมาะกับการให้เป็นอาหารลูกปลาเมื่อลูกปลามีอายุ 21 วันขึ้นไป แต่ปัญหา คือ บางครั้งลูกกุ้งเคยหายาก

เนื้อปลาสับละเอียด ลูกปลาที่มีอายุ 21 วันขึ้นไป เริ่มฝึกให้กินเนื้อปลาสับละเอียดได้ โดยในตอนแรก ๆ ลูกปลาซึ่งไม่เคยชินและยังไม่ยอมกิน ต้องพยายามฝึกเป็นประจำ โดยให้ทีละน้อยๆ ให้หลายๆ ครั้งในแต่ละวัน ส่วนเศษอาหารที่เหลือดูตอกในตอนเย็น ไม่ควรปล่อยทิ้งค้างคืนไว้ในบ่อ เมื่อปลาเคยชินกับเนื้อปลาที่ฝึกให้กินก็หยุดให้ไรน้ำ

3.1.8 สภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่ต้องระมัดระวังในการอนุบาลลูกปลากระพงขาว

อุณหภูมิ ปกติอุณหภูมิในบ่ออนุบาลลูกปลาเฉลี่ย 27°C ถ้าอุณหภูมิสูงถึง 30°C หรือ 31°C ลูกปลาจะกินอาหารมาก ว่ายน้ำกระวนกระวาย แต่ถ้าอุณหภูมิต่ำกว่า 24°C ลูกปลาจะไม่ค่อยกินอาหาร และทำให้อ่อนแอเกิดโรคแทรกได้ง่าย

แสงสว่าง ปกติลูกปลาจะเคลื่อนที่เข้าหาแสง แต่แสงสว่างถ้าจ้าเกินไปจะมีผลต่อระบบสายตาของลูกปลา โดยเฉพาะลูกปลาอายุ 1 - 5 วัน ทำให้ลูกปลาไม่ค่อยจับอาหารกิน และแสงไฟขนาด 200 แสงเทียน เมื่อส่องใกล้ ๆ ลูกปลา ทำให้ลูกปลาเกิดอาการผิดปกติเสียการทรงตัวในการว่ายน้ำ

โรค โรคที่เกิดเท่าที่ปรากฏมีโรคโปรโตซัว (Ciliated Protozoa) แต่ยังไม่ทราบชนิดแน่นอน โรคพวกนี้จะเกาะตามเหงือกปลา ทำให้ปลาเกิดอาการระคายเคือง และเกิดมีเมือกหุ้มเหงือกทำให้หายใจไม่สะดวก ปลาที่เป็นโรคนี้อาจมีสีลำตัวคล้ำผิดปกติ จะรวมอยู่เป็นกลุ่มตามมุมบ่อ เป็นโรคที่เกิดและระบาดอย่างรวดเร็วทำให้ปลาตายหมดภายในไม่เกิน 5 วัน

3.2 สถานการณ์การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

3.2.1 การผลิตปลากะพงขาวในกระชัง

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550-2554) ปริมาณการผลิตปลากะพงขาวในกระชังมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า เฉลี่ยร้อยละ 8.16 และ 11.39 ต่อปี ตามลำดับ จากปริมาณ 9,703 ตัน มูลค่า 1,069.84 ล้านบาท ในปี 2550 เป็นปริมาณ 13,697 ตัน มูลค่า 1,720.75 ล้านบาท ในปี 2554 (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนฟาร์ม เนื้อที่ ปริมาณและมูลค่าการผลิตปลากะพงขาวในกระชังปี 2550 - 2554

ปี	จำนวนฟาร์ม	เนื้อที่(ตร.ม.)	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
2550	6,387	476,392	9,703	1,069.84
2551	6,428	516,332	10,853	1,276.91
2552	6,319	505,845	12,778	1,503.41
2553	6,120	524,472	11,936	1,451.57
2554*	6,087	540,442	13,697	1,720.75
อัตราการขยายตัว (%)	-1.44	2.72	8.16	11.39

ที่มา : สถิติฟาร์มเลี้ยงปลาน้ำกร่อย ประจำปี 2551 - 2553, กรมประมง

หมายเหตุ : * ประมาณการโดยสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

3.2.2 การนำเข้า

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550 - 2554) การนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นทั้งปริมาณและมูลค่า เฉลี่ยร้อยละ 12.65 และ 36.75 ต่อปี ตามลำดับ จากปริมาณการนำเข้า 170 ตัน มูลค่า 7.59 ล้านบาท ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 207 ตัน มูลค่า 24.66 ล้านบาท ในปี 2554 (ตารางที่ 2 และภาพที่ 1)

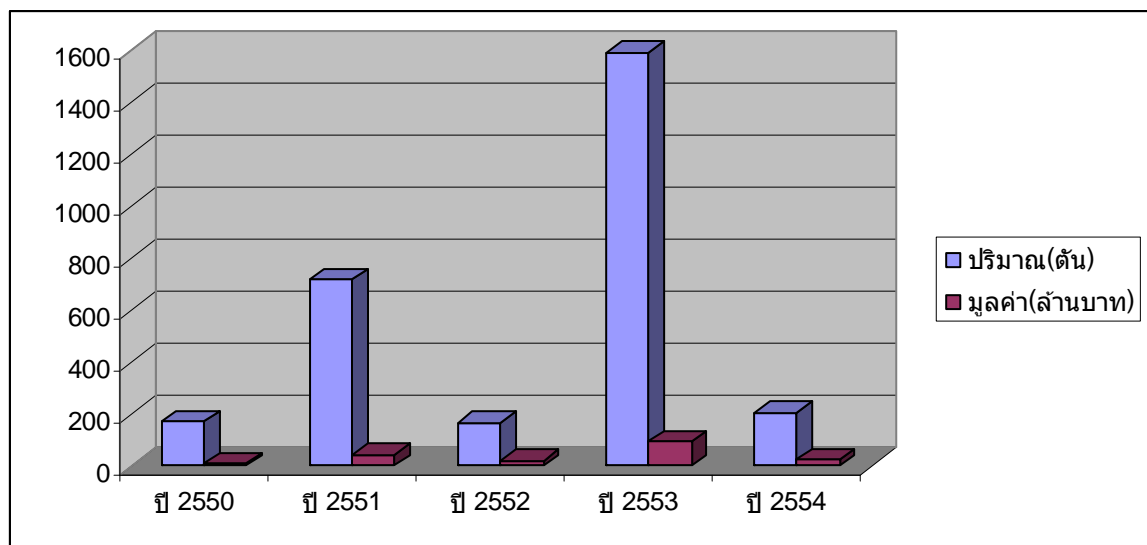
ตารางที่ 2 ปริมาณ มูลค่าการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งของไทยปี 2550 – 2554

ปี	นำเข้า	
	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
2550	170	7.59
2551	719	43.70
2552	166	18.86
2553	1,596	94.69
2554	207	24.66
อัตราการขยายตัว(%)	12.65	36.75

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : Hs 0303.7700.000 ปี 2550 - ปัจจุบัน ปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็ง

ปริมาณและมูลค่า

ภาพที่ 1 กราฟแสดงปริมาณและมูลค่าการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งปี 2550 – 2554

ที่มา : กรมศุลกากร

การนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็ง ส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศญี่ปุ่น อาร์เจนตินา จีน และสิงคโปร์ คิดเป็นร้อยละ 43.96 20.77 13.53 และ 7.25 ของปริมาณการนำเข้า ตามลำดับ (ตารางที่ 3 และภาพที่ 2)

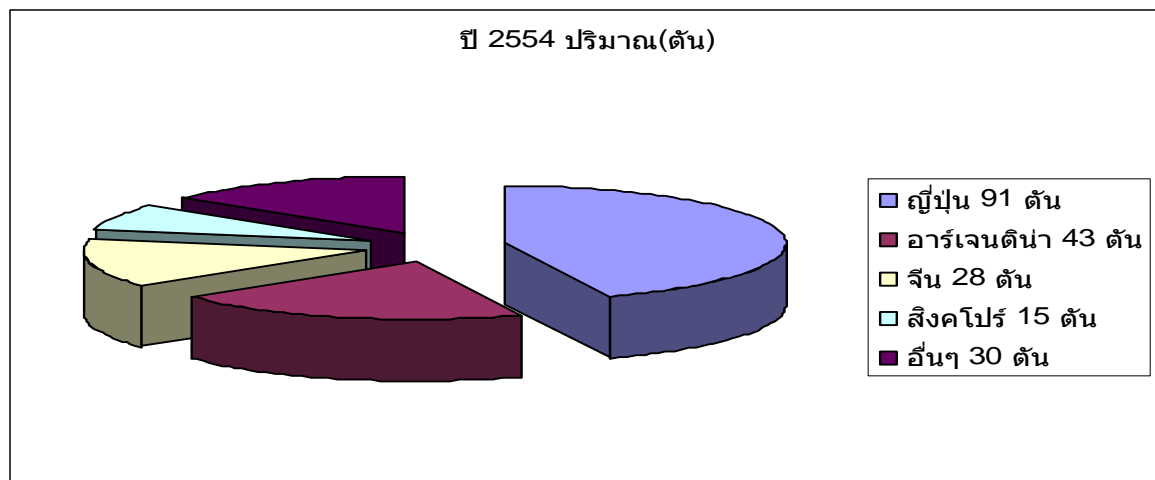
ตารางที่ 3 ปริมาณ มูลค่าการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศของไทยปี 2550 – 2554

ตัน : ล้านบาท

ประเทศ	ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552		ปี 2553		ปี 2554	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
ญี่ปุ่น	50	1.36	556	24.45	86	8.54	65	11.02	91	14.41
อาร์เจนตินา							20	3.06	43	4.64
จีน	51	3.12	75	5.67	25	1.97	56	3.91	28	1.98
สิงคโปร์			17	0.53					15	0.36
อินเดีย			4	0.07			1,337	70.26		
ปากีสถาน	52	1.39					108	5.58		
อื่นๆ	17	1.72	67	12.98	55	8.35	10	0.86	30	3.27
รวม	170	7.59	719	43.70	166	18.86	1,596	94.69	207	24.66

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : Hs 0303.7700.000 ปี 2550 - ปัจจุบัน ปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็ง

ภาพที่ 2 กราฟแสดงปริมาณการนำเข้าปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศปี 2554

ที่มา : กรมศุลกากร

3.2.3 การส่งออก

ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550-2554) ปริมาณการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 4.19 ต่อปี จากปริมาณการส่งออก 120 ตัน ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นปริมาณ 253 ตัน ในปี 2554 แต่มูลค่ามีแนวโน้มขยายตัวลดลง เฉลี่ยร้อยละ 4.47 ต่อปี จากมูลค่า 18.57 ล้านบาท ใน

ปี 2550 เป็น 28.45 ล้านบาท และ 26.07 ล้านบาท ในปี 2551 และปี 2552 หลังจากนั้นลดลงเหลือ 17.59 ล้านบาท และ 18.79 ล้านบาท ในปี 2553 และปี 2554 (ตารางที่ 4 และภาพที่ 3)

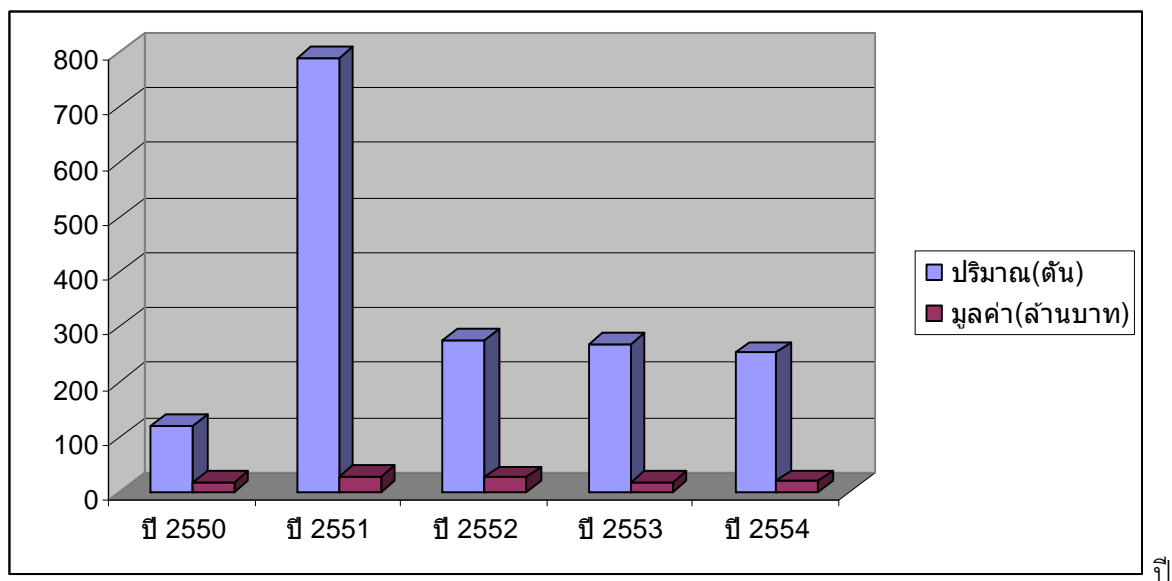
ตารางที่ 4 ปริมาณ มูลค่าการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งของไทยปี 2550 - 2554

ปี	ส่งออก	
	ปริมาณ(ตัน)	มูลค่า(ล้านบาท)
2550	120	18.57
2551	790	28.45
2552	275	26.07
2553	268	17.59
2554	253	18.79
อัตราการขยายตัว(%)	4.19	-4.47

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : Hs 0303.7700.000 ปี 2550 - ปัจจุบัน ปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็ง

ปริมาณและมูลค่า

ภาพที่ 3 กราฟแสดงปริมาณและมูลค่าการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งปี 2550 - 2554

ที่มา : กรมศุลกากร

การส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็ง ส่วนใหญ่ส่งไปประเทศเวียดนาม จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และออสเตรเลีย คิดเป็นร้อยละ 49.80 24.11 5.53 3.16 และ 2.37 ของปริมาณการส่งออก ตามลำดับ (ตารางที่ 5 และภาพที่ 4)

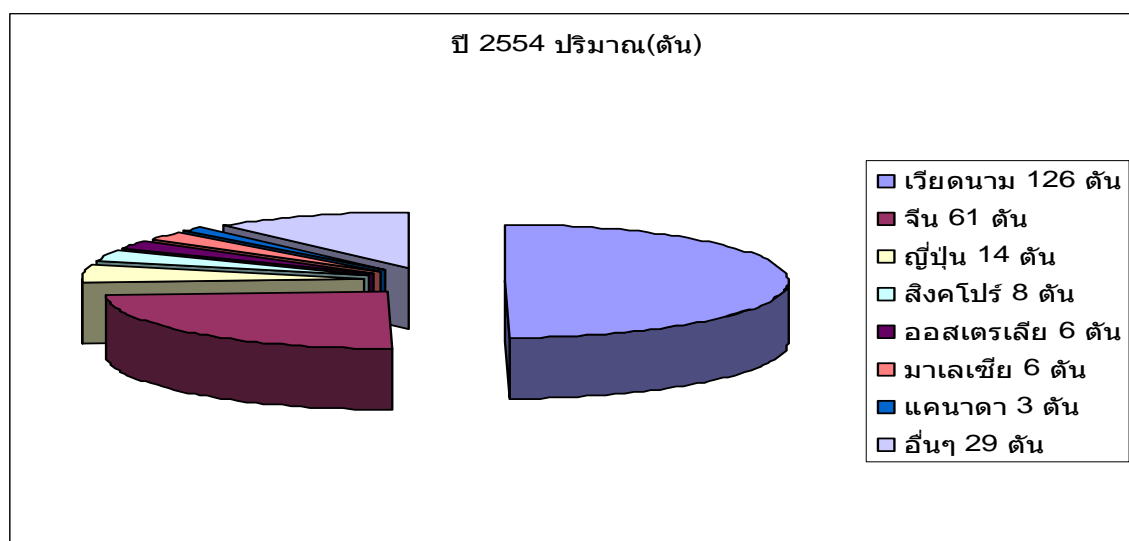
ตารางที่ 5 ปริมาณ มูลค่าการส่งออกปลากะพงทะเลสดแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศของไทยปี 2550-2554

ตัน : ล้านบาท

ประเทศ	ปี 2550		ปี 2551		ปี 2552		ปี 2553		ปี 2554	
	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า	ปริมาณ	มูลค่า
เวียดนาม					57	1.08	124	2.03	126	3.46
จีน	42	0.67	717	12.28	139	3.16	105	1.72	61	1.03
ญี่ปุ่น	0	0.0002			10	4.45	23	10.60	14	7.72
สิงคโปร์	0.0002	0.05	0.425	0.13					8	0.38
ออสเตรเลีย	19	4.98	49	13.75	57	15.31	7	1.65	6	1.55
มาเลเซีย	0.0002	0.02							6	0.45
แคนาดา	1	0.10	0.46	0.04	2	0.71	2	0.56	3	0.89
อื่นๆ	57.9996	12.7498	23.115	2.25	10	1.36	7	1.03	29	3.31
รวม	120	18.57	790	28.45	275	26.07	268	17.59	253	18.79

ที่มา : กรมศุลกากร

หมายเหตุ : Hs 0303.7700.000 ปี 2550 - ปัจจุบัน ปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็ง

ภาพที่ 4 กราฟแสดงปริมาณการส่งออกปลากะพงทะเลแช่เย็นแช่แข็งรายประเทศปี 2554

ที่มา : กรมศุลกากร

3.2.4 ราคา

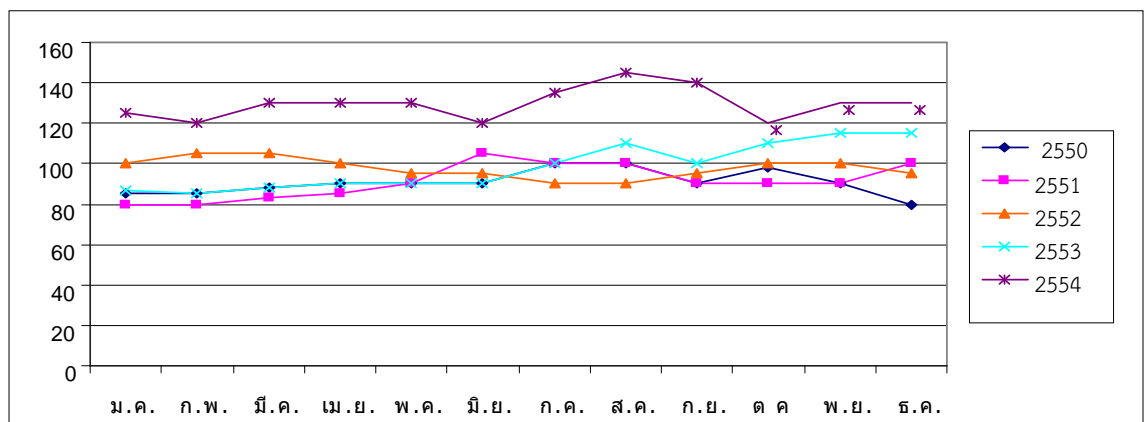
ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550 - 2554) ราคาขายส่งองค์การสะพานปลากรุงเทพฯ มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 8.27 ต่อปี จากราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 90.50 บาท ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 129.58 บาท ในปี 2554 (ตารางที่ 6 และภาพที่ 5)

ตารางที่ 6 ราคาขายส่งปลากะพงขาวรายเดือนปี 2550 - 2554

ปี/เดือน	2550	2551	2552	2553	2554	อัตราการขยายตัว(%)
ม.ค.	85	80	100	87	125	
ก.พ.	85	80	105	85	120	
มี.ค.	88	83	105	88	130	
เม.ย.	90	85	100	90	130	
พ.ค.	90	90	95	90	130	
มิ.ย.	90	105	95	90	120	
ก.ค.	100	100	90	100	135	
ส.ค.	100	100	90	110	145	
ก.ย.	90	90	95	100	140	
ต.ค.	98	90	100	110	120	
พ.ย.	90	90	100	115	130	
ธ.ค.	80	100	95	115	130	
เฉลี่ย	90.50	91.08	97.50	98.33	129.58	8.27

ที่มา : องค์การสะพานปลากรุงเทพฯ

ราคา(บาท/กิโลกรัม)

ภาพที่ 5 กราฟแสดงราคาขายส่งปลากะพงขาวรายเดือนปี 2550 - 2554

ที่มา : องค์การสะพานปลากรุงเทพฯ

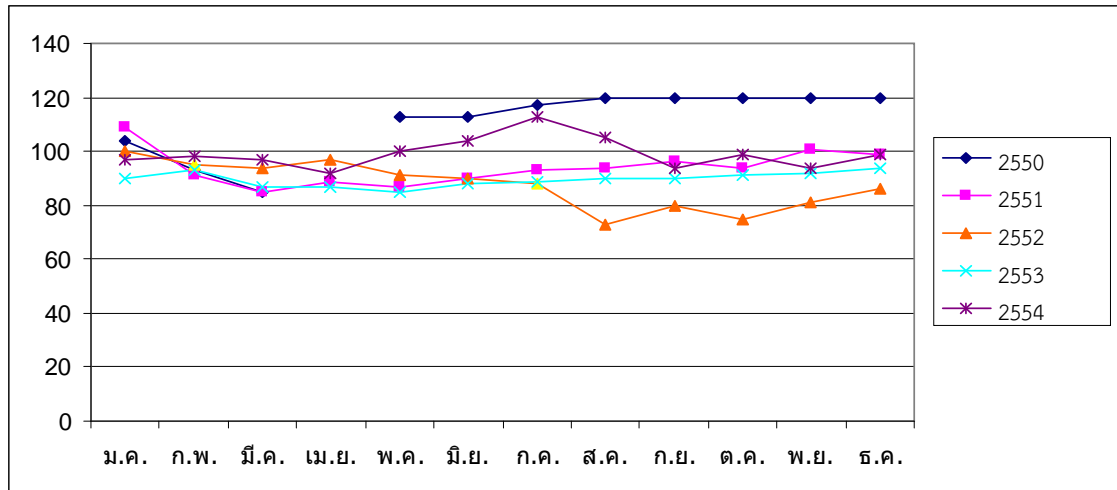
สำหรับราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้ แบ่งออกเป็น 3 ขนาด ได้แก่ ปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดเล็ก) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550 – 2554) มีแนวโน้มขยายตัวลดลง เฉลี่ยร้อยละ 2.72 ต่อปี จากราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 111.36 บาท ในปี 2550 ลดลงเป็นราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 99.33 บาท ในปี 2554 (ตารางที่ 7 และภาพที่ 6) ปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดกลาง) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550 – 2554) มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 0.18 ต่อปี จากราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 117.42 บาท ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 123.75 บาท ในปี 2554 (ตารางที่ 8 และภาพที่ 7) ปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดใหญ่) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550 – 2554) มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 9.55 ต่อปี จากราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 121.25 บาท ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 154.42 บาท ในปี 2554 (ตารางที่ 9 และภาพที่ 8) ปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(เฉลี่ย) ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา(2550 – 2554) มีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.26 ต่อปี จากราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 116.33 บาท ในปี 2550 เพิ่มขึ้นเป็นราคาเฉลี่ยกิโลกรัมละ 125.83 บาท ในปี 2554 (ตารางที่ 10 และภาพที่ 9)

ตารางที่ 7 ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดเล็ก)รายเดือนปี 2550 – 2554

ปี/เดือน	(บาท/กก.)					อัตราการขยายตัว(%)
	2550	2551	2552	2553	2554	
ม.ค.	104	109	100	90	97	
ก.พ.	93	91	95	93	98	
มี.ค.	85	85	94	87	97	
เม.ย.		89	97	87	92	
พ.ค.	113	87	91	85	100	
มิ.ย.	113	90	90	88	104	
ก.ค.	117	93	88	89	113	
ส.ค.	120	94	73	90	105	
ก.ย.	120	96	80	90	94	
ต.ค.	120	94	75	91	99	
พ.ย.	120	101	81	92	94	
ธ.ค.	120	99	86	94	99	
เฉลี่ย	111.36	94.00	87.50	89.67	99.33	- 2.72

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ราคา(บาท/กิโลกรัม)

ภาพที่ 6 กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดเล็ก)รายเดือนปี 2550 - 2554

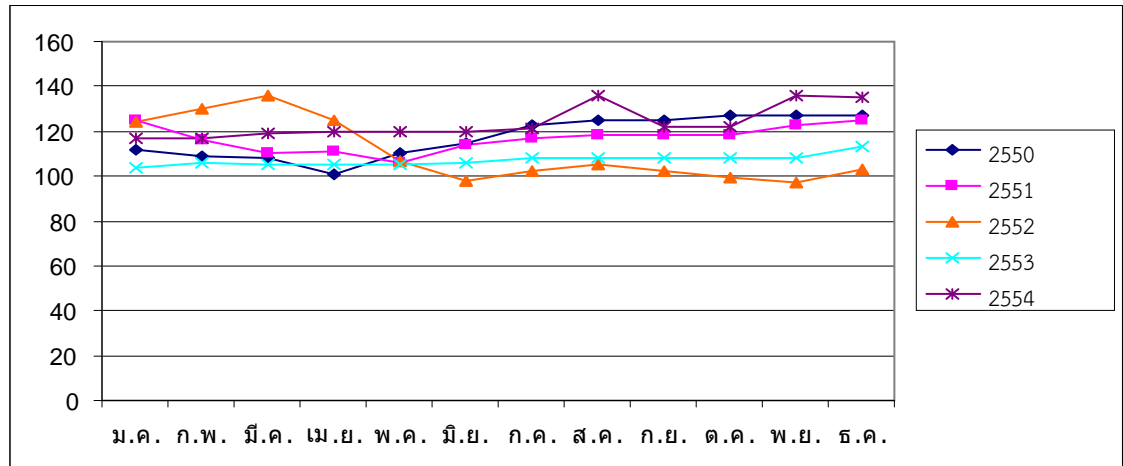
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 8 ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดกลาง)รายเดือนปี 2550 - 2554

ปี/เดือน	ราคา (บาท/กก.)					อัตราการขยายตัว(%)
	2550	2551	2552	2553	2554	
ม.ค.	112	125	124	104	117	
ก.พ.	109	116	130	106	117	
มี.ค.	108	110	136	105	119	
เม.ย.	101	111	125	105	120	
พ.ค.	110	106	107	105	120	
มิ.ย.	115	114	98	106	120	
ก.ค.	123	117	102	108	121	
ส.ค.	125	118	105	108	136	
ก.ย.	125	118	102	108	122	
ต.ค.	127	118	99	108	122	
พ.ย.	127	123	97	108	136	
ธ.ค.	127	125	103	113	135	
เฉลี่ย	117.42	116.75	110.67	107.00	123.75	0.18

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ราคา(บาท/กิโลกรัม)

ภาพที่ 7 กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดกลาง)รายเดือนปี 2550 - 2554

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

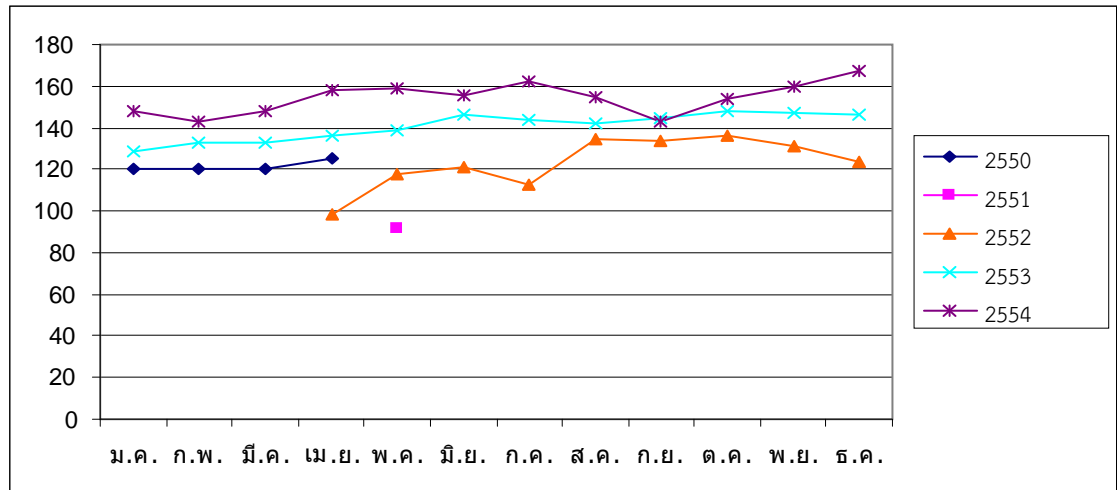
ตารางที่ 9 ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดใหญ่)รายเดือนปี 2550 - 2554

(บาท/กก.)

ปี/เดือน	2550	2551	2552	2553	2554	อัตราการขยายตัว(%)
ม.ค.	120			129	148	
ก.พ.	120			133	143	
มี.ค.	120			133	148	
เม.ย.	125		98	136	158	
พ.ค.		92	118	139	159	
มิ.ย.			121	146	156	
ก.ค.			113	144	162	
ส.ค.			135	142	155	
ก.ย.			134	145	143	
ต.ค.			136	148	154	
พ.ย.			131	147	160	
ธ.ค.			124	146	167	
เฉลี่ย	121.25	92.00	123.33	140.67	154.42	9.55

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ราคา(บาท/กิโลกรัม)

ภาพที่ 8 กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(ขนาดใหญ่)รายเดือนปี 2550 - 2554

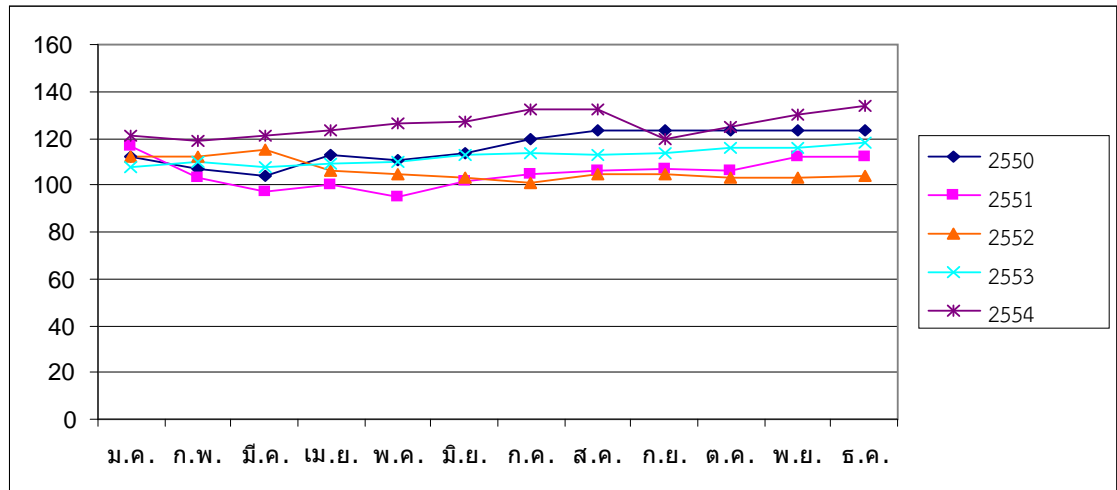
ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ตารางที่ 10 ราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(เฉลี่ย)รายเดือนปี 2550 - 2554

ปี/เดือน	2550	2551	2552	2553	2554	อัตราการขยายตัว(%)
ม.ค.	112	117	112	108	120	
ก.พ.	107	103	112	110	119	
มี.ค.	104	97	115	108	121	
เม.ย.	113	100	106	109	123	
พ.ค.	111	95	105	110	126	
มิ.ย.	114	102	103	113	127	
ก.ค.	120	105	101	114	132	
ส.ค.	123	106	105	113	132	
ก.ย.	123	107	105	114	125	
ต.ค.	123	106	103	116	125	
พ.ย.	123	112	103	116	130	
ธ.ค.	123	112	104	118	134	
เฉลี่ย	116.33	105.17	106.17	112.42	125.83	2.26

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

ราคา(บาท/กิโลกรัม)

ภาพที่ 9 กราฟแสดงราคาปลากะพงขาวที่เกษตรกรขายได้(เฉลี่ย)รายเดือนปี 2550 - 2554

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร

บทที่ 4

ผลการศึกษา

การศึกษาเศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากระพงขาวในกระชัง จากจำนวนเกษตรกรตัวอย่าง 107 ราย และพ่อค้า 9 ราย แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 5 ส่วน คือ 1) สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิตและการตลาดปลากระพงขาวในกระชัง 2) ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง 3) วิเคราะห์โครงสร้างการตลาด หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ผลการดำเนินงานการตลาด วิธีการตลาด 4) วิเคราะห์ส่วนเหลือของการตลาด ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือของการตลาดปลากระพงขาวในกระชัง และประสิทธิภาพการตลาด และ 5) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านการผลิตและการตลาดปลากระพงขาวในกระชัง มีรายละเอียด ดังนี้

4.1 สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิตและการตลาดปลากระพงขาวในกระชัง

4.1.1 สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง

จากการศึกษาข้อมูลการเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ทำให้เห็นถึงสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ (ตารางที่ 11)

1) ลักษณะทางสังคมของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง

การศึกษาลักษณะทางสังคมของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง พบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง มีอายุเฉลี่ย 48 ปี มีประสบการณ์ในการเลี้ยงเฉลี่ย 10 ปี ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา ร้อยละ 68.22 รองลงมาจบระดับมัธยมต้น/ปลาย ร้อยละ 24.30 และจบระดับปริญญาตรี ร้อยละ 7.48 เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังจบระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คนต่อครัวเรือน สมาชิกในครัวเรือนที่ช่วยเลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังเฉลี่ย 2 คนต่อครัวเรือน

2) ลักษณะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง

ผลการศึกษาทางเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชังพบว่า อาชีพหลักของเกษตรกรตัวอย่างประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง ร้อยละ 57.94 รองลงมาทำการประมงทั่วไป ร้อยละ 24.30 รับจ้าง ร้อยละ 7.48 เกษตรกรรมอื่นๆ ร้อยละ 4.67 ค้าขาย ร้อยละ 2.80 รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 0.94 และอื่นๆ ร้อยละ 1.87 การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ผู้เลี้ยงปลากระพงขาวในกระชัง ไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 52.34 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 47.66 สำหรับภาระหนี้สินของเกษตรกร ไม่มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 69.16 มีภาระหนี้สิน ร้อยละ 30.84 แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ

ได้แก่ สถาบันเกษตรกรต่างๆ ร้อยละ 51.52 ธนาคารพาณิชย์ ร้อยละ 39.39 และกลุ่มนายทุน ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ร้อยละ 3.03

ตารางที่ 11 สภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังปี 2554

รายการ	หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
1. จำนวนฟาร์มที่สำรวจ	ฟาร์ม	107	100.00
2. อายุเฉลี่ย	ปี	48	
3. ระดับการศึกษา			
- ไม่ได้ศึกษา	ราย	-	-
- ประถมศึกษา	ราย	73	68.22
- มัธยมต้น/ปลาย	ราย	26	24.30
- ปริญญาตรีขึ้นไป	ราย	8	7.48
4. ประสบการณ์ในการเลี้ยง	ปี	10	
5. สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย	คน	5	
6. จำนวนแรงงานช่วยเลี้ยงเฉลี่ย	คน	2	
7. การเป็นสมาชิกกลุ่ม			
- ไม่เป็น	ราย	56	52.34
- เป็น	ราย	51	47.66
8. แหล่งเงินทุน			
- ของตนเอง	ราย	74	69.16
- กู้	ราย	33	30.84
9. อาชีพหลัก			
- การเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง	ราย	62	57.94
- การประมงทั่วไป	ราย	26	24.30
- เกษตรกรรม	ราย	5	4.67
- รับราชการ/วิสาหกิจ	ราย	1	0.94
- ค้าขาย	ราย	3	2.80
- รับจ้าง	ราย	8	7.48
- อื่นๆ	ราย	2	1.87

ตารางที่ 11 (ต่อ)

รายการ	หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
10. แหล่งเงินกู้			
- ธนาคาร	ราย	13	39.39
- นายทุน	ราย	1	3.03
- ญาติพี่น้อง	ราย	1	3.03
- เพื่อนบ้าน	ราย	1	3.03
- กลุ่มต่างๆ	ราย	17	51.52

ที่มา : จากการสำรวจ

4.1.2 สภาพการผลิต การจัดการการเพาะเลี้ยง และการตลาดการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

การศึกษาสภาพการผลิต การจัดการการเพาะเลี้ยง (ตารางที่ 12) และการตลาดการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง (ตารางที่ 13) รายละเอียด ดังนี้

1) สภาพการผลิตปลากะพงขาวในกระชัง

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ส่วนใหญ่มีลักษณะการเลี้ยงแบบเจ้าของคนเดียว ร้อยละ 95.33 ที่เหลือร้อยละ 4.67 มีลักษณะการเลี้ยงแบบหุ้นส่วน สำหรับเหตุผลในการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง เกษตรกรคิดว่ารายได้ดี ร้อยละ 54.21 รองลงมาเลี้ยงตามเพื่อนบ้าน ร้อยละ 22.43 เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ ร้อยละ 8.41 และอื่นๆ ร้อยละ 14.02 ในส่วนของการเลือกสถานที่เพาะเลี้ยง เกษตรกรเลือกพื้นที่บริเวณใกล้บ้าน ร้อยละ 71.03 รองลงมาจับจองพื้นที่ตามความสมัครใจ ร้อยละ 22.43 เพื่อนบ้านแนะนำ ร้อยละ 3.74 และเจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ ร้อยละ 1.87

2) การจัดการการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

การศึกษาการจัดการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การจัดการลูกพันธุ์ปลา และการจัดการการเพาะเลี้ยง มีรายละเอียด ดังนี้

2.1) การจัดการลูกพันธุ์ปลา

เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังมีการจัดการลูกพันธุ์ปลา ดังนี้ เกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อลูกพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชน ร้อยละ 96.26 รองลงมาซื้อจากสถานีประมงจังหวัด ร้อยละ 3.74 สำหรับขนาดลูกพันธุ์ปลาส่วนใหญ่ขนาด 3.00 - 4.00 นิ้ว ร้อยละ 66.36 เฉลี่ยราคา ตัวละ 7.56 บาท รองลงมาขนาด 5.00 - 6.00 นิ้ว ร้อยละ 31.78 ราคาเฉลี่ยตัวละ 13.48 บาท ขนาด 7.00 - 8.00 นิ้ว ร้อยละ 0.93 ราคาเฉลี่ยตัวละ 18.75 บาท และขนาด 1.00 - 2.00 เซนติเมตร ร้อยละ 0.93 ราคาเฉลี่ยตัวละ 0.30 บาท พบว่าเกษตรกรนิยมซื้อลูกพันธุ์ปลาขนาด 3.00 - 4.00 นิ้ว และ 5.00 - 6.00 นิ้ว ในการเพาะเลี้ยง

เนื่องจากไม่ต้องเสียเวลาในการอนุบาล สามารถนำมาเลี้ยงได้ทันที ราคาลูกพันธุ์ปลาที่เกษตรกรซื้อทุกขนาด ราคาเฉลี่ยตัวละ 9.48 บาท

สำหรับการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา เกษตรกรไม่มีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา ร้อยละ 60.75 เนื่องจากซื้อปลาขนาดใหญ่มาเลี้ยง ทำให้ลดระยะเวลาในการเลี้ยงลง ที่เหลือมีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา ร้อยละ 39.25 เกษตรกรที่มีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลาจะอนุบาลในกระชัง ซึ่งง่ายต่อการจัดการ ระยะเวลาในการอนุบาลเฉลี่ย 60 วัน อาหารที่ให้ในช่วงอนุบาล ได้แก่ ปลาเป็ด ร้อยละ 88.10 ที่เหลือร้อยละ 11.90 ให้อาหารอื่นๆ ให้อาหารลูกปลาเฉลี่ย 1 – 2 มื้อต่อวัน

2.2) การจัดการการเพาะเลี้ยง

เกษตรกรมีการจัดการการเพาะเลี้ยง ดังนี้ อัตราการปล่อยลูกพันธุ์ปลาปะพงขาวในกระชังเฉลี่ย 1,310 ตัว จำนวนกระชังในการเลี้ยงปลาปะพงขาวต่อครั้งเฉลี่ย 9 กระชัง ขนาดกระชังที่ใช้ในการเลี้ยงปลาปะพงขาวของเกษตรกร ขนาด 4x5x2.77 เมตร เฉลี่ย 55.40 ลูกบาศก์เมตร อาหารที่ใช้ในการเลี้ยงปลาปะพงขาวส่วนใหญ่ใช้ปลาเป็ด ร้อยละ 85.98 รองลงมาใช้อาหารเม็ด ร้อยละ 8.41 และอื่นๆ ร้อยละ 9.35 เกษตรกรใช้ปลาเป็ดเป็นอาหารในการเลี้ยง เนื่องจากราคาต่ำกว่าอาหารเม็ดและสามารถหาซื้อได้ง่ายในท้องถิ่น ระยะเวลาในการเลี้ยงปลาปะพงขาวในกระชังของเกษตรกรเฉลี่ย 8.43 เดือน น้ำหนักปลาปะพงขาวในกระชังเฉลี่ย 0.9 กิโลกรัมต่อตัว เกษตรกรนิยมเลี้ยงปลาน้ำหนักประมาณ 0.5 – 1.00 กิโลกรัม หรือเรียกว่าปลาจาน (เป็นขนาดปลาที่ภัตตาคาร/ร้านอาหารนิยมนำมาทำอาหารขายให้ผู้บริโภค จัดได้พอดีจาน) อัตราการรอดเฉลี่ย ร้อยละ 42.14 เป็นอัตรารอดต่ำ เนื่องจากเกิดภาวะน้ำเสียที่เกิดจากการปล่อยน้ำเสียของโรงงานแหล่งชุมชน และบ่อกัก ผลผลิตเฉลี่ย 496.55 กิโลกรัมต่อกระชัง

ตารางที่ 12 สภาพการผลิต และการจัดการการเพาะเลี้ยงปลาปะพงขาวในกระชังปี 2554

รายการ	หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
1. ลักษณะการเลี้ยง			
- แบบเจ้าของคนเดียว	ราย	102	95.33
- แบบหุ้นส่วน	ราย	5	4.67
2. เหตุผลที่เลี้ยง			
- รายได้ดี	ราย	58	54.21
- เลี้ยงตามเพื่อนบ้าน	ราย	24	22.43
- เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ	ราย	9	8.41
- อื่นๆ	ราย	17	14.02

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายการ	หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
3. การเลือกสถานที่เลี้ยง			
- พื้นที่ใกล้บ้าน	ราย	76	71.03
- จับจองตามความสมัครใจ	ราย	24	22.43
- เพื่อนบ้านแนะนำ	ราย	4	3.74
- เจ้าหน้าที่ประมงแนะนำ	ราย	2	1.87
- อื่นๆ	ราย	3	0.93
4. แหล่งลูกพันธุ์ปลา			
- สถานีประมงจังหวัด	ราย	4	3.74
- ฟาร์มเอกชน	ราย	103	96.26
5. ขนาดลูกพันธุ์ปลา			
- 1.00 - 2.00 ซม.	ราย	1	0.93
- 3.00 - 4.00 นิ้ว	ราย	71	66.36
- 5.00 - 6.00 นิ้ว	ราย	34	31.78
- 7.00 - 8.00 นิ้ว	ราย	1	0.93
- 9.00 - 10.00 นิ้ว	ราย	-	-
6. ราคาลูกพันธุ์ปลา			
- 1.00 - 2.00 ซม.	บาท	0.30	
- 3.00 - 4.00 นิ้ว	บาท	7.56	
- 5.00 - 6.00 นิ้ว	บาท	13.48	
- 7.00 - 8.00 นิ้ว	บาท	18.75	
- 9.00 - 10.00 นิ้ว	บาท	-	
7. ราคาลูกพันธุ์ปลาเฉลี่ย	บาท	9.48	
8. การอนุบาลลูกพันธุ์ปลา			
- ไม่มี	ราย	65	60.75
- มี	ราย	42	39.25
9. จำนวนวันที่อนุบาลเฉลี่ย	วัน	60	

ตารางที่ 12 (ต่อ)

รายการ	หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
10. อาหารที่ใช้ขุนบาล			
- อาหารเม็ด	ราย	-	-
- ปลาเบ็ด	ราย	37	88.10
- อื่นๆ	ราย	5	11.90
11. จำนวนกระชังเลี้ยงเฉลี่ย	กระชัง	9	
12. อัตราการปล่อยเฉลี่ยต่อกระชัง	ตัว	1,310	
13. อาหารที่ใช้เลี้ยงปลา			
- อาหารเม็ด	ราย	9	8.41
- ปลาเบ็ด	ราย	92	85.98
- อื่นๆ	ราย	10	9.35
14. ระยะเวลาเลี้ยงเฉลี่ย	เดือน	8.43	
15. น้ำหนักปลาเฉลี่ยต่อตัว	กิโลกรัม	0.9	
16. อัตรารอดเฉลี่ย	ร้อยละ	42.14	
17. ผลผลิตเฉลี่ยต่อกระชัง	กิโลกรัม	496.55	

ที่มา : จากการสำรวจ

3) สภาพการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง

จากการศึกษาสภาพการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง ส่วนใหญ่เกษตรกรจะขายผลผลิตที่ฟาร์ม ร้อยละ 85.05 รองลงมาไปขายที่ร้านอาหาร ร้อยละ 9.34 และนำไปขายที่ตลาด ร้อยละ 1.87 ซึ่งผู้รับซื้อผลผลิตส่วนใหญ่เป็นพ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 70.10 รองลงมาเป็นพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 19.62 ภัตตาคาร/ร้านอาหาร ร้อยละ 10.28 และพ่อค้าขายปลีกเล็กน้อย

รูปแบบผลผลิตที่ขาย เกษตรกรส่วนใหญ่ขายปลามีชีวิต การกำหนดราคาผลผลิตส่วนใหญ่ตกลงราคาตามตลาด ร้อยละ 47.66 รองลงมาผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 46.73 และผู้ขายเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 5.61 ซึ่งจะเห็นได้ว่าการกำหนดราคาสินค้าเกือบร้อยละ 50 ผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ทำให้เกษตรกรเสียเปรียบ วิธีการขายผลผลิต เกษตรกรขายผลผลิตให้กับเจ้าประจำ ร้อยละ 66.36 ที่เหลือ ร้อยละ 34.58 ขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด วิธีการจ่ายเงินของผู้รับซื้อจ่ายเป็นเงินสดทั้งหมด ร้อยละ 92.52 รองลงมาจ่ายเป็นเงินเชื่อ ร้อยละ 4.67 จากข้อมูลการเลือกจำหน่ายผลผลิตของเกษตรกรขึ้นอยู่กับความน่าเชื่อถือของการชำระเงิน เนื่องจากเกษตรกรบางรายขายผลผลิตให้พ่อค้าไปแล้ว แต่เมื่อถึงกำหนด

การชำระเงินพ่อค้าไม่จ่ายเงินให้เกษตรกร ราคาผลผลิตที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ยกิโลกรัมละ 162.94 บาท สำหรับรายได้ของเกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 80,907.86 บาทต่อกระชัง

ตารางที่ 13 สภาพการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554

รายการ	หน่วย	จำนวน	ร้อยละ
1. สถานที่ขายผลผลิต			
- ขายที่ฟาร์ม	ราย	91	85.05
- นำไปขายที่ตลาด	ราย	2	1.87
- นำไปขายที่ร้านอาหาร	ราย	10	9.34
- อื่นๆ	ราย	4	3.74
2. ผู้รับซื้อผลผลิต			
- พ่อค้าท้องถิ่น	ร้อยละ	75	70.10
- พ่อค้าท้องถิ่น	ร้อยละ	21	19.62
- พ่อค้าปลีก	ร้อยละ	-	-
- ภัตตาคาร/ร้านอาหาร	ร้อยละ	11	10.28
- อื่นๆ	ร้อยละ	-	-
3. การกำหนดราคาผลผลิต			
- ราคาตามตลาด	ราย	51	47.66
- ผู้ซื้อกำหนด	ราย	50	46.73
- ผู้ขายกำหนด	ราย	6	5.61
4. วิธีการขาย			
- แบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด	ราย	37	34.58
- สัญญาซื้อขายล่วงหน้า	ราย	2	1.87
- ขายเจ้าประจำ	ราย	71	66.36
- อื่นๆ	ราย	1	0.93
5. การจ่ายเงิน			
- จ่ายเงินสด	ราย	99	92.52
- จ่ายเป็นเงินเชื่อ	ราย	5	4.67
- จ่ายเงินสดและจ่ายเป็นเงินเชื่อ	ราย	3	2.81

ที่มา : จากการสำรวจ

4.2 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ประกอบด้วย ต้นทุนการเลี้ยงและผลตอบแทนจากการเลี้ยง โดยมีรายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 14)

4.2.1 ต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่

จากการศึกษาต้นทุนการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังพบว่า ต้นทุนทั้งหมด 46,123.37 บาทต่อกระชัง หรือมีต้นทุนเฉลี่ย 92.89 บาทต่อกิโลกรัม จำแนกเป็นต้นทุนผันแปรทั้งหมด 44,440.35 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 96.35 ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนคงที่ทั้งหมด 1,683.02 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 3.65 ของต้นทุนทั้งหมด โดยต้นทุนผันแปรที่มีสัดส่วนสูงสุด คือ ค่าอาหาร 22,720.52 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 49.26 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมา คือ ค่าลูกพันธุ์ปลา 12,418.80 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 26.93 ของต้นทุนทั้งหมด และค่าแรงงาน 5,117.50 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 11.10 ของต้นทุนทั้งหมด สำหรับต้นทุนคงที่มีสัดส่วนสูงสุด คือ ค่าเสื่อมราคาเครื่องมืออุปกรณ์ 1,517.09 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 3.29 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมา คือ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ยืม 124.21 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของต้นทุนทั้งหมด และค่าเสียโอกาสอุปกรณ์คงทน 41.72 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของต้นทุนทั้งหมด

4.2.2 ต้นทุนที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด

ต้นทุนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง สามารถแบ่งออกเป็นต้นทุนที่เป็นเงินสดและต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด ต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด 39,624.73 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 85.91 ของต้นทุนทั้งหมด จำแนกเป็นต้นทุนผันแปร 39,500.52 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 85.64 ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนคงที่ 124.21 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของต้นทุนทั้งหมด ในส่วนของต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสดทั้งหมด 6,498.64 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 14.09 ของต้นทุนทั้งหมด จำแนกเป็นต้นทุนผันแปร 4,939.83 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 10.71 ของต้นทุนทั้งหมด และต้นทุนคงที่ 1,558.81 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 3.38 ของต้นทุนทั้งหมด

4.2.3 ผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง

ผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ประกอบด้วย รายได้สุทธิ และกำไรสุทธิ มีรายละเอียด ดังนี้

1) **รายได้สุทธิ** การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ประกอบด้วย รายได้สุทธิที่เป็นเงินสด และรายได้สุทธิทั้งหมด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) รายได้สุทธิที่เป็นเงินสด คิดจากรายได้ทั้งหมดหักด้วยต้นทุนผันแปรที่เป็นเงินสด ทั้งหมด จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงราคาพงขาวในกระชังพบว่า รายได้สุทธิที่เป็นเงินสด 41,407.34 บาทต่อกระชัง หรือรายได้สุทธิที่เป็นเงินสดเฉลี่ย 83.39 บาทต่อกิโลกรัม

1.2) รายได้สุทธิทั้งหมด คิดจากรายได้ทั้งหมดหักด้วยต้นทุนผันแปรทั้งหมด จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงราคาพงขาวในกระชังพบว่า รายได้สุทธิทั้งหมด 36,467.51 บาทต่อกระชัง หรือรายได้สุทธิทั้งหมดเฉลี่ย 73.44 บาทต่อกิโลกรัม

2) กำไรสุทธิ การเปลี่ยนแปลงราคาพงขาวในกระชัง ประกอบด้วย กำไรสุทธิที่เป็นเงินสด และ กำไรสุทธิทั้งหมด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) กำไรสุทธิที่เป็นเงินสด คิดจากรายได้ทั้งหมดหักด้วยต้นทุนที่เป็นเงินสดทั้งหมด จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงราคาพงขาวในกระชังพบว่า กำไรสุทธิที่เป็นเงินสด 41,283.13 บาทต่อกระชัง หรือกำไรสุทธิเฉลี่ย 83.14 บาทต่อกิโลกรัม

2.2) กำไรสุทธิทั้งหมด คิดจากรายได้ทั้งหมดหักด้วยต้นทุนทั้งหมด จากการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงราคาพงขาวในกระชังพบว่า กำไรสุทธิทั้งหมด 34,784.49 บาทต่อกระชัง หรือกำไรสุทธิทั้งหมดเฉลี่ย 70.05 บาทต่อกิโลกรัม

ตารางที่ 14 ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังปี 2554

หน่วย : บาท/กระชัง

รายการ	ต้นทุนที่เป็นเงินสด		ต้นทุนที่ไม่เป็นเงินสด		ต้นทุนรวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. ต้นทุนผันแปรทั้งหมด(บาท)	39,500.52	85.64	4,939.83	10.71	44,440.35	96.35
1.1 ค่าพันธุ์ปลา	12,418.80	26.93			12,418.80	26.93
1.2 ค่าอาหารปลา	22,374.36	48.51	346.16	0.75	22,720.52	49.26
1.3 ค่าแรงงาน	1,609.27	3.49	3,508.23	7.61	5,117.50	11.10
1.4 ค่ายา/อาหารเสริม	218.33	0.47			218.33	0.47
1.5 ค่าอุปกรณ์สิ้นเปลือง	42.08	0.09			42.08	0.09
1.6 ค่าซ่อมเครื่องมืออุปกรณ์	1,090.79	2.36			1,090.79	2.36
1.7 ค่าไฟฟ้า	335.09	0.73			335.09	0.73
1.8 ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	871.38	1.89			871.38	1.89
1.9 ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	540.42	1.17			540.42	1.17
1.10 ค่าเสียโอกาสเงินลงทุน			1,085.44	2.35	1,085.44	2.44
2. ต้นทุนคงที่ทั้งหมด(บาท)	124.21	0.27	1,558.81	3.38	1,683.02	3.65
2.1 ค่าดอกเบี้ยเงินกู้	124.21	0.27			124.21	0.27
2.2 ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์ต่าง ๆ			1,517.09	3.29	1,517.09	3.29
2.3 ค่าเสียโอกาสอุปกรณ์คงทน			41.72	0.09	41.72	0.09
3. ต้นทุนทั้งหมด(บาท)	39,624.73	85.91	6,498.64	14.09	46,123.37	100.00
4. ผลผลิตเฉลี่ยต่อกระชัง(กิโลกรัม)	496.55					
5. ราคาที่เกษตรกรขายได้(บาท/กิโลกรัม)	162.94					
6. รายได้ทั้งหมดต่อกระชัง(บาท)	80,907.86					
7. รายได้สุทธิต่อกระชัง(บาท)	36,467.51					
8. รายได้สุทธิเหนือเงินสดต่อกระชัง(บาท)	41,407.34					
9. กำไรสุทธิต่อกระชัง(บาท)	34,784.49					
10. กำไรสุทธิเหนือเงินสดต่อกระชัง(บาท)	41,283.13					
11. ต้นทุนทั้งหมดเฉลี่ยต่อกิโลกรัม(บาท)	92.89					
12. กำไรสุทธิเฉลี่ยต่อกิโลกรัม(บาท)	70.05					
13. อัตราปล่อยเฉลี่ยต่อกระชัง(ตัว)	1,310.00					
14. อัตรารอดเฉลี่ย(%)	42.14					
15. ค่า FCR	4.5 – 5.5					

ที่มา : จากการสำรวจ

หมายเหตุ : ขนาดกระชัง 4x5x2.77 = 55.40 ลูกบาศก์เมตร

4.3 โครงสร้างการตลาด

4.3.1 สภาพทั่วไปของการค้า

ลักษณะการค้าพบว่า มีการซื้อขายปลากะพงขาวในทุกจังหวัด แต่ปริมาณการค้าในแต่ละจังหวัดจะแตกต่างกัน โดยพ่อค้ารวบรวมท้องที่ จะรวบรวมผลผลิตจากฟาร์มของเกษตรกรโดยตรงหรือที่จุดรับซื้อบริเวณท่าขึ้นปลาแล้วส่งจำหน่ายต่อให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ภัตตาคาร/ร้านอาหาร และพ่อค้าขายปลีก ผลผลิตส่วนใหญ่จะส่งไปยังภัตตาคาร/ร้านอาหารทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงต่อไป

4.3.2 ประเภทของพ่อค้า สามารถแบ่งออกได้ ดังนี้

1) **พ่อค้ารวบรวมท้องที่** หมายถึง พ่อค้าที่ทำหน้าที่รับซื้อปลากะพงขาวจากเกษตรกรโดยตรงในพื้นที่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอของจังหวัด โดยออกตระเวนทำการติดต่อรับซื้อตามท้องที่ต่างๆ ที่มีการเพาะเลี้ยงหรือท่าขึ้นปลา เมื่อรับซื้อปลาแล้วส่วนใหญ่จะขายผลผลิตให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ภัตตาคาร/ร้านอาหาร และพ่อค้าขายปลีก ซึ่งมักจะเป็นลูกค้าประจำ

2) **พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น** หมายถึง พ่อค้าที่ทำหน้าที่รับซื้อปลากะพงขาวจากพ่อค้ารวบรวมท้องที่หรือรับซื้อจากเกษตรกรโดยตรง ซึ่งเป็นพ่อค้านอกจังหวัดแล้วจะจำหน่ายผลผลิตให้กับภัตตาคาร/ร้านอาหารเป็นส่วนใหญ่ทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด มักจะเป็นลูกค้าประจำที่ทำการติดต่อซื้อขายกันอยู่เสมอ

3) **พ่อค้าขายปลีก** หมายถึง พ่อค้าที่มีร้านค้าของตนเองอยู่ในตลาดสดหรือแหล่งชุมชน เพื่อความสะดวกของผู้บริโภคในการซื้อปลา ปลากะพงขาวที่นำมาจำหน่ายจะรับซื้อจากผู้รวบรวมท้องที่ แต่มีปริมาณไม่มากนัก เนื่องจากผลผลิตส่วนใหญ่ที่พ่อค้ารวบรวมท้องที่รับซื้อมาจะจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น จากนั้นจะกระจายผลผลิตไปยังภัตตาคาร/ร้านอาหาร

4.3.3 ลักษณะการซื้อขาย

ลักษณะการซื้อขายปลากะพงขาวในกระชัง เพื่อให้การซื้อขายเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ซื้อได้ จากการสำรวจพบว่า ปริมาณการซื้อขายปลากะพงขาวในแต่ละจังหวัดจะมีพ่อค้ารวบรวมท้องที่รายใหญ่เพียงไม่กี่รายที่ติดต่อซื้อขายกันเป็นประจำ โดยทำการรับซื้อโดยตรงจากเกษตรกร พ่อค้ารวบรวมท้องที่ติดต่อเกษตรกรตามที่พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ภัตตาคาร/ร้านอาหารต้องการตามขนาดน้ำหนักประมาณตัวละ 0.5 – 1 กิโลกรัม และมีการต่อรองราคากันเป็นที่พอใจทุกฝ่าย จึงจะมีการซื้อขายกัน ในการจับปลาเกษตรกรและพ่อค้าท้องที่ตกลงกันเองว่าใครจะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจับปลาขายแต่ละครั้ง โดยพ่อค้าท้องที่จะเป็นผู้รับผิดชอบในการขนส่งเอง ส่วนการชำระเงินขึ้นอยู่กับข้อตกลงของเกษตรกรและผู้รับซื้อแต่ละราย จากการสอบถามเกษตรกรและพ่อค้าพบว่า ในอดีตสามารถซื้อขายปลากันด้วยเงินสดได้ แต่ในปัจจุบันต้องซื้อขายด้วยเงินสดเป็นส่วนใหญ่ นอกจากขาประจำที่คุ้นเคยกันจริงๆ ทั้งนี้เนื่องจากมีผู้รับซื้อปลางรายเมื่อถึงกำหนดการชำระเงินก็ไม่ชำระเงินค่าปลาตามสัญญาที่ได้ตกลงกันได้

4.3.4 วิธีการตลาด

วิธีการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง แสดงให้เห็นถึงการเคลื่อนย้ายผลผลิตจากแหล่งเพาะเลี้ยงไปยังผู้บริโภค โดยผ่านขั้นตอนที่สำคัญ คือ พ่อค้ารวบรวมท้องที่ พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ภัตตาคาร/ร้านอาหาร พ่อค้าขายปลีก และผู้บริโภค ตามลำดับ

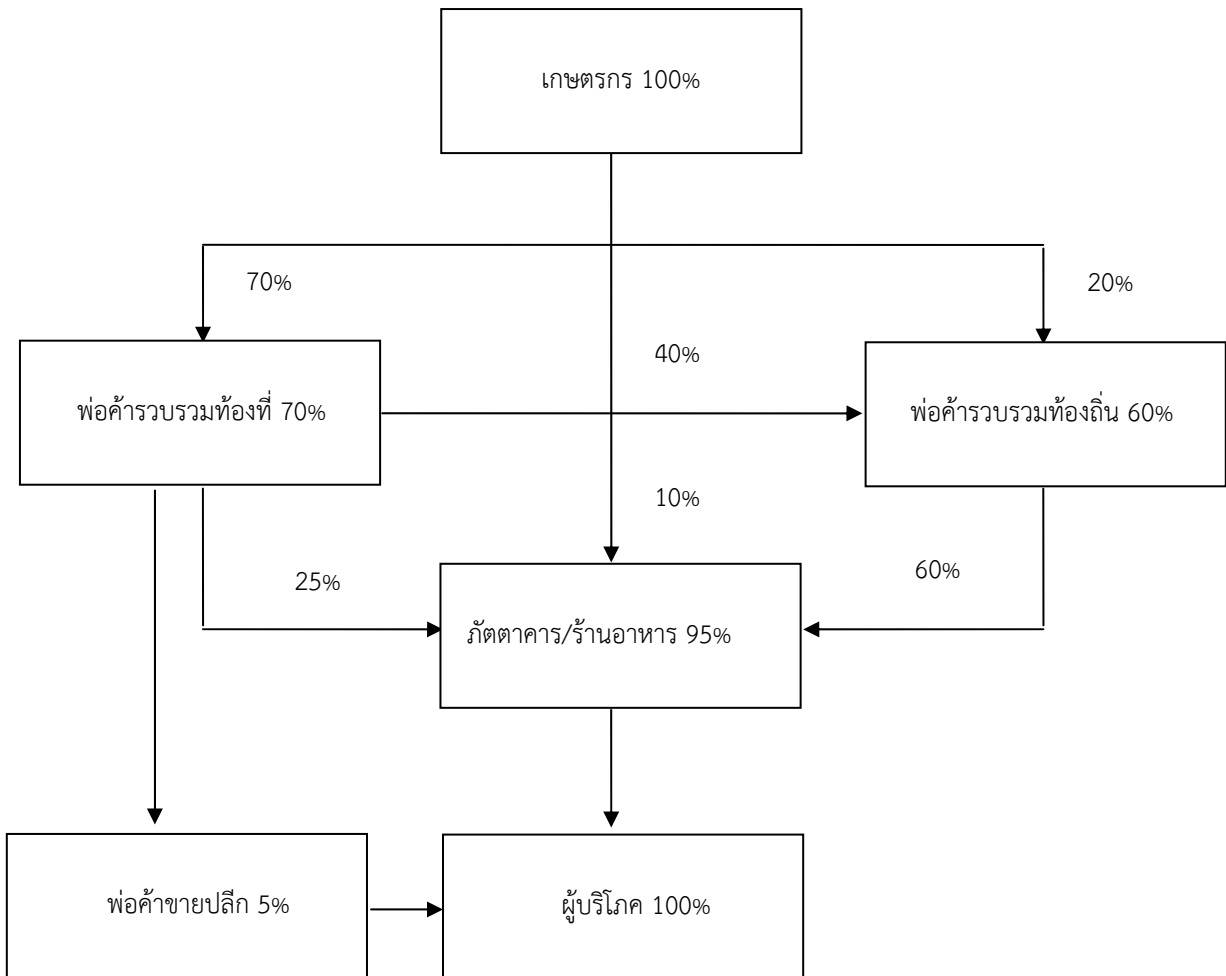
พ่อค้ารวบรวมท้องที่ เมื่อได้รวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงแล้วจะกระจายผลผลิตให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ภัตตาคาร/ร้านอาหาร พ่อค้าขายปลีก จนถึงผู้บริโภค ตามลำดับ

พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น เมื่อได้รวบรวมผลผลิตจากผู้เพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังโดยตรงและจากพ่อค้ารวบรวมท้องที่แล้วจะกระจายผลผลิตให้กับภัตตาคาร/ร้านอาหาร จนถึงผู้บริโภค ตามลำดับ

จากภาพที่ 10 วิธีการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554 เกษตรกรผู้เพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังจะขายผลผลิตส่วนใหญ่ให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 70 รองลงมาเป็นพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 20 และภัตตาคาร/ร้านอาหาร ร้อยละ 10 พ่อค้าแต่ละประเภทจะมีการซื้อขายผลผลิตระหว่างกัน ดังนี้

1. พ่อค้ารวบรวมท้องที่(ร้อยละ 70) จะกระจายผลผลิตให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 40 ภัตตาคาร/ร้านอาหาร ร้อยละ 25 และพ่อค้าขายปลีก ร้อยละ 5
2. พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น รับซื้อผลผลิตจากเกษตรกร ร้อยละ 20 พ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 40 ดังนั้น พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นรับซื้อผลผลิตรวม ร้อยละ 60 จากนั้นจะกระจายผลผลิตทั้งหมดให้กับภัตตาคาร/ร้านอาหาร
3. ภัตตาคาร/ร้านอาหาร รับซื้อผลผลิตโดยตรงจากเกษตรกร ร้อยละ 10 พ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 25 และพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น ร้อยละ 60 ดังนั้น ภัตตาคาร/ร้านอาหาร จะรับซื้อผลผลิตรวม ร้อยละ 95 จากนั้นจะกระจายผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคทั้งหมด
4. พ่อค้าขายปลีก รับซื้อผลผลิตจากพ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 5 และกระจายผลผลิตไปสู่ผู้บริโภคทั้งหมด

สุดท้ายปริมาณผลผลิตปลากะพงขาวจะส่งผ่านพ่อค้าแต่ละประเภทไปยังผู้บริโภคทั้งหมดหรือ ร้อยละ 100

ภาพที่ 10 วิธีการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554
ที่มา : จากการสำรวจ

4.4 การวิเคราะห์ส่วนเหลือของการตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือของการตลาด และประสิทธิภาพการตลาด

ในการวิเคราะห์ต้นทุนการตลาด และส่วนเหลือของการตลาดปลากะพงขาวในกระชังจากการสำรวจจะเริ่มจากราคาที่เกษตรกรขายผลผลิตได้ จนถึงราคาพ่อค้าขายปลีกได้รับ ดังนี้ (ตารางที่ 15 และตารางที่ 16)

4.4.1 ต้นทุนการตลาดและกำไรของการค้าปลากะพงขาวในกระชัง

ต้นทุนการตลาดในการค้าปลากะพง หมายถึง ค่าใช้จ่ายทางการตลาดในการดำเนินงานซื้อขายปลากะพงขาว จากเกษตรกรผ่านพ่อค้าคนกลางระดับต่างๆ ไปยังพ่อค้าขายปลีก โดยเมื่อหักต้นทุนต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย

1) ค่าใช้จ่ายในการซื้อขาย ได้แก่ ค่าขนส่ง ค่าจ้างแรงงาน ค่าคัตขนาด ค่าขนส่งขึ้นลง ค่าทำความสะอาด และอื่นๆ

2) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าเช่าสำนักงาน/ค่าเช่าแผง เงินเดือนพนักงาน ค่าดอกเบี้ยเงินกู้ ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ และอื่นๆ

3) ค่าวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้แก่ เชง ตะกร้า ถังใส่ปลา ชุดออกซิเจน สวิง เครื่องคิดเลข เครื่องชั่ง และอื่นๆ ออกจากส่วนเหลือมการตลาดที่พ่อค้ารวบรวมท้องที่ได้รับและพ่อค้าขายปลีกได้รับ จะได้กำไรในการขายปลากะพงขาวในกระชัง 12.31 บาทต่อกิโลกรัม คิดเป็นร้อยละ 5.92 ของราคาขายปลีก สำหรับพ่อค้าขายปลีกจะได้กำไรในการขายปลากะพงขาวในกระชัง 12.04 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 5.79 ของราคาขายปลีก เนื่องจากในการสำรวจครั้งนี้ไม่ได้ข้อมูลพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น และภัตตาคาร/ร้านอาหาร จึงมีข้อมูลเฉพาะพ่อค้ารวบรวมท้องที่และพ่อค้าขายปลีกเท่านั้น

ตารางที่ 15 ส่วนเหลือมและค่าใช้จ่ายการตลาดปลากะพงขาวในกระชังปี 2554

รายการ	บาท/กก.	ร้อยละ
ต้นทุนการผลิต	92.89	44.67
เกษตรกรได้รับกำไร	70.05	33.69
1. ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้	162.94	78.36
ต้นทุนการตลาด	7.69	3.70
- ค่าใช้จ่ายในการซื้อ-ขาย	6.46	3.11
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	1.17	0.56
- ค่าวัสดุอุปกรณ์	0.06	0.03
กำไร	12.31	5.92
ส่วนเหลือม	20.00	9.62
2. ราคาเฉลี่ยที่พ่อค้าท้องที่ได้รับ	182.94	87.98
ต้นทุนการตลาด	12.96	6.23
- ค่าใช้จ่ายในการซื้อ-ขาย	6.26	3.01
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	5.34	2.57
- ค่าวัสดุอุปกรณ์	1.36	0.65
กำไร	12.04	5.79
ส่วนเหลือม	25.00	12.02
3. ราคาเฉลี่ยที่พ่อค้าขายปลีกได้รับ	207.94	100.00

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ 16 กำไรสุทธิที่เกษตรกรและพ่อค้าท้องถิ่นที่ได้รับจากการขายปลากระพงขาวในกระชัง ปี 2554

ผู้ประกอบการ	ราคาที่ได้รับ (บาท/กก.)	ต้นทุนการผลิต/ ต้นทุนการตลาด (บาท/กก.)	กำไรสุทธิ (บาท/กก.)	ร้อยละของราคา ขายปลีก
เกษตรกร	162.94	92.89	70.05	33.69
พ่อค้าท้องถิ่น	182.94	7.69	12.31	5.92
พ่อค้าขายปลีก	207.94	12.96	12.04	5.79

ที่มา : จากการสำรวจ

4.4.2 ส่วนเหลือการตลาด

ส่วนเหลือการตลาด (Marketing Margin) หมายถึง ความแตกต่างระหว่างราคาที่เกษตรกรได้รับกับราคาพ่อค้าท้องถิ่นที่ได้รับ ส่วนเหลือการตลาด ประกอบด้วย ต้นทุนการตลาด และกำไรของพ่อค้า ดังนี้

ความแตกต่างของราคาที่เกษตรกรได้รับ จากการศึกษพบว่า ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับ 162.94 บาทต่อกิโลกรัม (ราคาปลากระพงขาวทุกขนาดนำมาเฉลี่ย) ในขณะที่ราคาเฉลี่ยที่พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นได้รับ 182.94 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการตลาด 7.69 บาทต่อกิโลกรัม ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการซื้อ-ขาย ได้แก่ ค่าขนส่ง(0.16 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าน้ำมัน(3.55 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าน้ำแข็ง(0.42 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าจ้างแรงงาน(2.33 บาทต่อกิโลกรัม) รวมเป็นเงิน 6.46 บาทต่อกิโลกรัม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าน้ำ(0.10 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าไฟฟ้า(0.03 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าโทรศัพท์(0.13 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าประกัน (0.24บาทต่อกิโลกรัม) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ(0.67 บาทต่อกิโลกรัม) รวมเป็นเงิน 1.17 บาทต่อกิโลกรัม ค่าวัสดุอุปกรณ์ 0.06 บาทต่อกิโลกรัม กำไร 12.31 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นมีส่วนเหลือการตลาด 20.00 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 9.62 ของราคาขายปลีก ส่วนพ่อค้าขายปลีกได้รับราคาเฉลี่ย 207.94 บาทต่อกิโลกรัม มีต้นทุนการตลาด 12.96 บาทต่อกิโลกรัม ประกอบด้วย ค่าใช้จ่ายในการซื้อ-ขาย ได้แก่ ค่าน้ำมัน (0.37 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าน้ำแข็ง(2.19 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าจ้างแรงงาน(3.70 บาทต่อกิโลกรัม) รวมเป็นเงิน 6.26 บาทต่อกิโลกรัม ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ได้แก่ ค่าน้ำ(0.28 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าไฟฟ้า(0.28 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าโทรศัพท์(0.37 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าเช่าแผง(1.94 บาทต่อกิโลกรัม) ค่าประกัน(0.34บาทต่อกิโลกรัม) ค่าใช้จ่ายอื่นๆ(2.13 บาทต่อกิโลกรัม) รวมเป็นเงิน 5.34 บาทต่อกิโลกรัม ค่าวัสดุอุปกรณ์ 1.36 บาทต่อกิโลกรัม กำไร 12.04 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้พ่อค้าปลีกมีส่วนเหลือการตลาด 25.00 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 12.02 ของราคาขายปลีก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบจากกำไรที่พ่อค้าระดับต่างๆ ได้รับ พบว่า พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นได้รับ 12.31 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 5.92 ของราคาขายปลีก และพ่อค้าขายปลีกได้รับ

12.04 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 5.79 ของราคาขายปลีก เนื่องจากราคาที่เกษตรกรขายได้ในปีที่ทำการสำรวจผลผลิตปลากะพงขาวออกสู่ตลาดมีน้อย อัตราผลตอบแทนต่ำ แต่ผู้ประกอบการมีความต้องการมาก ทำให้ราคาขายสูงกว่าปกติ

4.4.3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาด

ในปีที่ทำการสำรวจสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง เช่น ร้อนจัด เกิดลมมรสุม ฝนฟ้าคะนอง มีผลกระทบต่อคุณภาพน้ำที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ปลาเน่าค และตายจำนวนมาก ทำให้อัตราผลตอบแทนปลากะพงขาวในกระชังออกสู่ตลาดน้อยลง ราคาปลาในการซื้อขายจึงสูง ส่งผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาดสูงขึ้นด้วย นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงของราคาปัจจัยการตลาด เช่น ค่าขนส่ง ค่าจ้างแรงงาน ค่าน้ำแข็ง ค่าน้ำ ค่าไฟฟ้า ค่าโทรศัพท์ ค่าเช่าแผง ค่าวัสดุอุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ เพิ่มสูงขึ้น ทำให้ต้นทุนการตลาดสูงขึ้น พ่อค้าแต่ละประเภทจึงตั้งราคาปลาสูงขึ้น ส่งผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาดสูงขึ้นเช่นกัน

4.4.4 ประสิทธิภาพการตลาด(Marketing Efficiency)

จะสามารถบ่งบอกให้เราทราบว่าสินค้าเกษตรนั้นๆ การตลาดทำงานได้ดีมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปตลาดที่มีประสิทธิภาพ หมายถึง ตลาดที่มีต้นทุนการตลาดระดับต่ำ แต่สร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้บริโภคได้จำนวนมาก จากสูตร

$$\begin{aligned} \text{ประสิทธิภาพการตลาด} &= (\text{ราคาขายปลีก} \times 100) / \text{ต้นทุนการตลาด} \\ &= (207.94 \times 100) / 20.65 \\ &= 1,006.97 \end{aligned}$$

ดังนั้น ตลาดปลากะพงขาวเป็นตลาดที่มีประสิทธิภาพสูง เนื่องจากมีค่ามากกว่า 1

4.5 ปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการผลิต และการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการผลิต และการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง สามารถแยกออกเป็นประเด็นได้ ดังนี้

4.5.1 ด้านการผลิต

ปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการผลิตที่มีต่อเกษตรกร ได้แก่ แหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรม ราคาอาหารปลา คุณภาพลูกพันธุ์ปลา และโรคปลา มีรายละเอียด ดังนี้

1) แหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรม เกิดจากภาวะน้ำเสียที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปลากะพงขาวไม่สามารถทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพน้ำ จึงก่อให้เกิดปลาเป็นโรคและตายในที่สุด แหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรมเกิดจากน้ำเสียจากแหล่งต่าง ๆ เช่น โรงงานแปรรูปผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ แหล่งชุมชนที่ปล่อยน้ำเสีย และจากบ่อกักที่ปล่อยน้ำเสียลงสู่แหล่งเลี้ยงปลากะพงขาว โดยไม่ผ่านการบำบัด นอกจากนี้ยังเกิดจากการที่

แหล่งเลี้ยงปลากะพงขาวดังกล่าวถูกใช้เป็นพื้นที่เลี้ยงปลาเป็นระยะเวลา 20 - 30 ปี ทำให้แหล่งเลี้ยงเสื่อมโทรม

2) ราคาอาหารปลา ค่าอาหารปลาเป็นต้นทุนสูงที่สุดในสัดส่วนของต้นทุนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 49.51 หรือ 45.06 บาทต่อกิโลกรัม จากการศึกษาเกษตรกรประสบปัญหาอาหารปลามีราคาสูงขึ้น และมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต โดยอาหารที่ใช้เพาะเลี้ยง ได้แก่ ปลาหลังเขียว ปลาทุ และปลาเป็ด เป็นต้น มีสาเหตุมาจากภาวะราคาน้ำมันที่สูงขึ้น ส่งผลให้ต้นทุนในการจับสัตว์น้ำของเรือประมงสูงขึ้นตามไปด้วย อีกทั้งในช่วงฤดูมรสุม เรือประมงไม่สามารถออกจับสัตว์น้ำได้ ทำให้ปริมาณปลามีน้อย มีผลให้ราคาอาหารยิ่งสูงขึ้น นอกจากนี้เกษตรกรซื้ออาหารปลาผ่านพ่อค้าคนกลาง ซึ่งพ่อค้าคนกลางทำการรวบรวมอาหารปลาจากท่าเรือประมง ในลักษณะซื้อขายแบบผูกขาด ส่งผลให้พ่อค้าคนกลางเป็นผู้กำหนดราคาอาหารปลา ผลจากราคาอาหารปลาแพง ทำให้เกษตรกรบางส่วนต้องลดปริมาณการให้อาหารปลาลง ส่งผลให้ปลาเจริญเติบโตได้ไม่ดีเท่าที่ควร

3) คุณภาพลูกพันธุ์ปลา จากการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่ต้องซื้อลูกพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชน เกษตรกรต้องเสี่ยงกับคุณภาพพันธุ์ปลาไม่ดีเท่าที่ควร ในการซื้อลูกพันธุ์ปลาเกษตรกรต้องซื้อจากฟาร์มเอกชนที่อยู่ไกล เช่น จังหวัดสุราษฎร์ธานี จังหวัดปัตตานี จังหวัดสตูล จังหวัดระนอง จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดฉะเชิงเทรา ต้องใช้ระยะเวลาขนส่งนาน เนื่องจากลูกพันธุ์ปลาในพื้นที่มีไม่เพียงพอ รวมทั้งภาครัฐไม่สามารถจัดหาลูกพันธุ์ปลาให้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกรได้ ทำให้ลูกพันธุ์ปลาอ่อนแอได้ง่าย เพื่อปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมและความเค็มน้ำที่ไม่สอดคล้องกัน หากมีการจัดการไม่ดีเท่าที่ควรยิ่งทำให้อัตราการรอดของปลายิ่งต่ำลง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของเกษตรกร

4) โรคปลา จากการศึกษาเกษตรกรให้ข้อมูลว่า ปลาเป็นโรคมึสาเหตุจากคุณภาพน้ำ และลูกพันธุ์ปลามีสภาพอ่อนแอ โดยลักษณะปลาที่เป็นโรคจะมีจุดขาวเล็ก ๆ ที่บริเวณผิวเป็นแผลตามลำตัว จากนั้นเป็นแผลเน่าลึกลงในเนื้อจนถึงกระดูก และตายในที่สุด ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่เรียนรู้เกี่ยวกับการรักษาโรคของปลาด้วยตัวเอง ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการน้อยมาก ทำให้การรักษาอาจไม่ตรงตามโรค ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่เกษตรกรเป็นอย่างมาก

4.5.2 ด้านการตลาด

ปัญหาที่มีผลกระทบต่อด้านการตลาดที่มีต่อเกษตรกร ได้แก่ ด้านราคาผลผลิต และด้านแหล่งจำหน่าย

1) ด้านราคาผลผลิต ถ้ากรณีเกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังมีผลผลิตจากการเลี้ยงออกมาในคราวเดียวกันปริมาณมากเกินความต้องการ ราคาที่เกษตรกรได้รับก็จะลดลง เนื่องจากพ่อค้ารวบรวมท้องที่สามารถกำหนดราคาได้ แต่เกษตรกรก็สามารถต่อรองได้บ้าง แต่ในปี 2554 ที่ทำการศึกษา

พบว่า ราคาเกษตรกรขายได้ราคาสูง เนื่องจากผลผลิตออกสู่ตลาดปริมาณน้อย จากการเกิดปัญหาน้ำเสียไม่ทราบสาเหตุ ทำให้ปลาตาย

2) **ด้านแหล่งจำหน่ายผลผลิต** เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตมีน้อยราย เกษตรกรจำเป็นต้องเลือกจำหน่ายผลผลิตให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องที่ พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น หรือภัตตาคาร/ร้านอาหารที่มีความน่าเชื่อถือในการชำระเงินเป็นสำคัญ เพื่อลดความเสี่ยงในการไม่ได้รับเงินค่าตอบแทนจากการขายผลผลิต

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกรผู้เลี้ยง สภาพการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง ศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ศึกษาโครงสร้างการตลาด หน้าที่การตลาด สถาบันการตลาด ผลการดำเนินงานการตลาด วิธีการตลาด ศึกษาส่วนเหลือการตลาดและปัจจัยที่มีผลกระทบต่อส่วนเหลือการตลาด และประสิทธิภาพการตลาด รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบด้านการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง ซึ่งสรุปผลการศึกษาและมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 สรุป

5.1.1 สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังมีอายุเฉลี่ย 48 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 68.22 สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน แรงงานช่วยเลี้ยงปลาในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน อาชีพหลักของเกษตรกรตัวอย่าง คือ การเพาะเลี้ยงปลาในกระชัง ร้อยละ 57.94 รองลงมาทำการประมงทั่วไป ร้อยละ 24.30 เกษตรกรไม่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 52.34 เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร ร้อยละ 47.66 เกษตรกรนิยมเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังแบบเจ้าของคนเดียว ร้อยละ 95.33 ประสบการณ์การเลี้ยงเฉลี่ย 10 ปี เกษตรกรมีเหตุผลในการเลือกเลี้ยงปลากะพงขาว คิดว่ารายได้ดี ร้อยละ 54.21 แหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง ร้อยละ 69.16 เกษตรกรเลือกพื้นที่เลี้ยงบริเวณใกล้บ้าน ร้อยละ 71.03 เกษตรกรซื้อลูกพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชน ร้อยละ 96.26 ซื้อลูกพันธุ์ปลาขนาด 3 - 4 นิ้ว ร้อยละ 66.36 รองลงมาขนาด 5 - 6 นิ้ว ร้อยละ 31.78 เนื่องจากลูกพันธุ์ปลาขนาดดังกล่าวไม่ต้องเสียเวลาในการอนุบาล สามารถนำมาเลี้ยงได้ทันที ราคาลูกพันธุ์ปลาเฉลี่ยตัวละ 9.48 บาท ไม่มีการอนุบาลลูกพันธุ์ปลา ร้อยละ 60.75 ที่เหลือมีการอนุบาล ร้อยละ 39.25 ระยะเวลาการอนุบาลเฉลี่ย 60 วัน อาหารที่ใช้ในการอนุบาลใช้ปลาเป็ด ร้อยละ 88.10 จะให้อาหารลูกปลาเฉลี่ย 1 - 2 มื้อต่อวัน อัตราการปล่อยลูกพันธุ์เฉลี่ย 1,310 ตัวต่อกระชัง จำนวนเลี้ยงเฉลี่ย 9 กระชัง กระชังเฉลี่ย 55.40 ลูกบาศก์เมตร อาหารที่ใช้เลี้ยงปลากะพงขาว ใช้ปลาเป็ด ร้อยละ 85.98 ระยะเวลาการเลี้ยงเฉลี่ย 8.43 เดือน น้ำหนักปลาเฉลี่ย 0.9 กิโลกรัมต่อตัว อัตราการรอดตายเฉลี่ย ร้อยละ 42.14 เนื่องจากเกิดภาวะน้ำเสีย เกษตรกรได้รับผลผลิตเฉลี่ย 496.55 กิโลกรัมต่อกระชัง

การตลาดปลากะพงขาวในกระชัง เกษตรกรขายผลผลิตที่ฟาร์ม ร้อยละ 85.05 ให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องที่ ร้อยละ 70.10 รองลงมาเป็นพ่อค้ารวบรวมท้องถื่น ร้อยละ 19.62 การกำหนดราคาผลผลิตตามราคาตลาด ร้อยละ 47.66 รองลงมาผู้ซื้อเป็นผู้กำหนดราคา ร้อยละ 46.73 เกษตรกรขายผลผลิตให้กับ

พ่อค้าเจ้าประจำ ร้อยละ 66.36 รองลงมาขายแบบเสรีไม่มีข้อผูกมัด ร้อยละ 34.58 ราคาผลผลิตที่เกษตรกรขายได้เฉลี่ย 162.94 บาทต่อกิโลกรัม เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ย 80,907.86 บาทต่อกระชัง ต้นทุนทั้งหมด 46,123.37 บาทต่อกระชัง ต้นทุนที่มีสัดส่วนสูงสุด คือ ค่าอาหาร 22,720.52 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 49.26 ของต้นทุนทั้งหมด รองลงมา คือ ค่าลูกพันธุ์ปลา 12,418.80 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 26.93 ของต้นทุนทั้งหมด และค่าแรงงาน 5,117.50 บาทต่อกระชัง คิดเป็นร้อยละ 11.10 ของต้นทุนทั้งหมด ผลตอบแทนจากการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง แยกออกเป็นรายได้สุทธิที่เป็นเงินสด 41,407.34 บาทต่อกระชัง หรือรายได้สุทธิที่เป็นเงินสดเฉลี่ย 83.39 บาทต่อกิโลกรัม รายได้สุทธิทั้งหมด 36,467.51 บาทต่อกระชัง หรือรายได้สุทธิทั้งหมดเฉลี่ย 73.44 บาทต่อกิโลกรัม ถ้าพิจารณาในส่วนของกำไรสุทธิแยกออกเป็นกำไรสุทธิที่เป็นเงินสด 41,283.13 บาทต่อกระชัง หรือกำไรสุทธิที่เป็นเงินสด 83.14 บาทต่อกิโลกรัม และกำไรสุทธิทั้งหมด 34,784.49 บาทต่อกระชัง หรือกำไรสุทธิทั้งหมดเฉลี่ย 70.05 บาทต่อกิโลกรัม

สำหรับต้นทุน กำไร และส่วนเหลือจากการตลาดพบว่า ราคาเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับ 162.94 บาทต่อกิโลกรัม ในขณะที่ราคาเฉลี่ยที่พ่อค้ารวบรวมท้องที่ได้รับ 182.94 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการตลาด 7.69 บาทต่อกิโลกรัม ทำให้พ่อค้ารวบรวมท้องที่มีส่วนเหลือจากการตลาด 20.00 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 9.62 ของราคาขายปลีก ส่วนพ่อค้าขายปลีกได้รับราคาเฉลี่ย 207.94 บาทต่อกิโลกรัม ต้นทุนการตลาด 12.96 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนเหลือจากการตลาด 25.00 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 12.02 ของราคาขายปลีก เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับกำไรที่พ่อค้าระดับต่างๆ ได้รับ พบว่า พ่อค้ารวบรวมท้องที่ได้รับ 12.31 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 5.92 ของราคาขายปลีก และพ่อค้าขายปลีกได้รับ 12.04 บาทต่อกิโลกรัม หรือร้อยละ 5.79 ของราคาขายปลีก

5.1.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อด้านการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง

1) ด้านการผลิต สามารถสรุปได้ ดังนี้

1.1) แหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรม เกิดภาวะน้ำเสียที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปลากะพงขาวไม่สามารถทนต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพน้ำ ก่อให้เกิดปลาเป็นโรค และตายในที่สุด

1.2) ราคาอาหารปลา ซึ่งค่าอาหารปลาเป็นต้นทุนมากที่สุดในสัดส่วนของต้นทุนผันแปรทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 49.26 ของต้นทุนทั้งหมด เกษตรกรประสบปัญหาราคาส่งอาหารปลาสูงขึ้น และมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต

1.3) คุณภาพลูกพันธุ์ปลา จากการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่ซื้อลูกพันธุ์ปลาจากฟาร์มเอกชน ซึ่งมีราคาสูง และเกษตรกรต้องเสี่ยงกับคุณภาพพันธุ์ปลาไม่ดีเท่าที่ควร

1.4) โรคปลา ปลาเป็นโรคมียสาเหตุจากคุณภาพน้ำ และลูกพันธุ์ปลาที่มีสภาพอ่อนแอ โดยลักษณะปลาที่เป็นโรคจะมีจุดขาวเล็ก ๆ ตามบริเวณผิวหนัง และเป็นแผลตามลำตัว จากนั้นเป็นแผลเน่าลึกในเนื้อจนถึงกระดูกและตายในที่สุด

2) ด้านการตลาด

2.1) ด้านราคาผลผลิต เกษตรกรที่เลี้ยงปลากะพงขาวในกระชังมีผลผลิตจากการเลี้ยงออกมาในคราวเดียวกัน ปริมาณปลาจึงออกสู่ตลาดมากเกินไปเกินความต้องการ ทำให้ราคาที่ได้รับจึงต่ำ และความไม่แน่นอนของราคาในรอบปีมีสูง

2.2) แหล่งจำหน่ายผลผลิต เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบปัญหาแหล่งจำหน่ายผลผลิตมีจำนวนน้อยเป็นแหล่งจำหน่ายที่ขาดความน่าเชื่อถือ

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเศรษฐกิจการผลิตและการตลาดปลากะพงขาวในกระชัง ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการเลี้ยงปลากะพงขาวต่อไป ดังนี้

5.2.1 อาหารปลาที่มีราคาสูง เกษตรกรควรจัดตั้งกลุ่ม เพื่อรวมกลุ่มจัดหาอาหารปลาราคาถูกจากท่าเรือโดยตรง สำหรับช่วงที่อาหารปลาที่มีราคาสูงและมีน้อย เกษตรกรอาจเลี้ยงปลาที่มีมูลค่าต่ำเพื่อเป็นอาหารปลากะพงขาว เช่น ปลาหมอเทศ ปลานิล ซึ่งแพร่พันธุ์ได้รวดเร็ว และกินแพลงก์ตอนตามธรรมชาติ มาทดแทนในช่วงที่ขาดแคลน สามารถลดต้นทุนค่าอาหารได้อีกทางหนึ่ง

5.2.2 กรมประมง ควรเร่งรัดพัฒนาการเพาะเลี้ยงลูกพันธุ์ปลากะพงในเชิงพาณิชย์ ซึ่งเป็นการผลิตลูกพันธุ์ปลาที่มีคุณภาพ มีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี มีอัตราการรอดตายสูง เพื่อเป็นทางเลือกหนึ่งของเกษตรกรในการซื้อลูกพันธุ์ปลา เพื่อจำหน่ายแก่สมาชิกในราคาต่ำกว่าราคาตลาด เพื่อลดต้นทุนค่าพันธุ์ปลาของเกษตรกร และยังสามารถควบคุมคุณภาพลูกพันธุ์ปลาได้ ทำให้ปลาที่เลี้ยงสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแหล่งน้ำได้เร็ว อัตราการรอดตายสูง

5.2.3 โรคปลากะพงขาว และการจัดการการเลี้ยงปลากะพงขาว หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมประมง หรือหน่วยงานมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง ควรมีบทบาทในการวิจัยหาแนวทางป้องกันและรักษาโรคปลา และจัดการเผยแพร่ให้ความรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีแก่เกษตรกร เพื่อสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง หรือจัดตั้งศูนย์ตรวจสุขภาพสัตว์น้ำ และคุณภาพน้ำ เพื่อบริการแก่เกษตรกรที่ประกอบอาชีพการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

บรรณานุกรม

- กรมประมง. 2555. สถิติฟาร์มเลี้ยงปลาน้ำกร่อยประจำปี 2553. กรุงเทพฯ.
- กรมประมง. 2554. สถิติฟาร์มเลี้ยงปลาน้ำกร่อยประจำปี 2552. กรุงเทพฯ.
- กรมประมง. 2553. สถิติฟาร์มเลี้ยงปลาน้ำกร่อยประจำปี 2551. กรุงเทพฯ.
- จรรยา เพชรรัตน์. 2542. การวิเคราะห์ระบบย่อยของระบบธุรกิจเกษตร.สงขลา.เอกสารวิชาการ คณะทรัพยากรธรรมชาติ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- จุฑารัตน์ จุลศิริพงษ์. 2553. การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา ปี 2553.กรุงเทพฯ : วารสารวิชาการ มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปรีดา นาคเนาทิม. 2529. เศรษฐศาสตร์จุลภาค 1. กรุงเทพฯ.
- มาลินี เรืองหนู. 2549. ต้นทุนและผลตอบแทนการเพาะเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง ในตำบลเกาะยอ อำเภอเมือง. จังหวัดสงขลา. สงขลา. ภาคนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต. สาขาธุรกิจเกษตร. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2537. เศรษฐศาสตร์การผลิตและการจัดการทางการเกษตร. สงขลา : ภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากรธรรมชาติ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อาทินันต์ ประสมพงศ์. 2550. การเลี้ยงปลากะพงขาวในกระชัง [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : [http:// www.nicaonline.com/articles1/site/View-article.asp?idarticle=91](http://www.nicaonline.com/articles1/site/View-article.asp?idarticle=91). (วันที่สืบค้นข้อมูล : 10 สิงหาคม 2555).
- อำพร เลาวพงษ์ และคมคาย ลาวัณวุฒิ. 2550. การวิเคราะห์เศรษฐกิจการผลิตปลากะพงขาว : กรณีศึกษาการเลี้ยงในกระชังบริเวณจังหวัดฉะเชิงเทรา ปัตตานี และสงขลา.เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 1/2550 สำนักพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีการประมง. กรมประมง.